ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Χ. ΚΟΝΤΑΞΑΚΗΣ

ΑΤΤΙΚΗ ΙΡΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
Ὁδὸς Καλλιδρόμου.

ΕΤΟΣ Γ'. Ἀθῆναι, τῇ 15 Μαΐου 1900. ΑΡΙΘ. 10.

ΘΕΤΙΚΙΣΜΟΣ

Μι' ἀγάπη ἐδῶ μὲ σπρώχνει
Ἀδάμαστη κι' αἰώνια
Ἀπὸ τὰ καταχθόνια,
Ποῦ μ' ἔριξε ὁ Θεός.

Καὶ, σ' εἶδα μὲ λαχτάρα
Νὰ ζῇς ταπεινωμένος,
Στὸν ἑαυτό σου ξένος
Ὁλόγυρα στὸ φῶς.

Πετάχθηκα σιμά σου
Μὲ νέφος νὰ σὲ ζώσω,
Τὸν ἴσκιο μου ν' ἁπλώσω
Στ' ἀνίσκιο σου πλευρό.

Κ' ἐκρύφθηκα στὸ φείδι
Στὴ γῆ κἄτι νὰ ρίξω.
Μιὰ πάλη νὰ κηρύξω,
Μι' ἀλήθεια νὰ σοῦ πῶ.

Στέφανος Μαρτζώκης.

Σὰν πελάγου φωσφόρισμα,
Σὰ θησαυροῦ κομμάτια.
Τὸ βράδυ τρεμολάμπουνε
Τῆς γυναίκας τὰ μάτια

Σὰν αἰθέρια συντρίμματα,
Σὰ μαγικὰ παλάτια
Στὸ δρόμο γοργοφέγγουνε
Τῆς γυναίκας τὰ μάτια.

Τὰ στερνὰ τοῦ ἥλιου χρώματα
Ἀπ' τοὐρανοῦ τὰ πλάτια
Σβύνουν καὶ στερνοδείχνονται
Στῆς γυναίκας τὰ μάτια!

Κωστῆς Παλαμᾶς

Ἀθῆναι.

Ἐξοχή.

ΞΑΝΑΜΩΡΑΜΑΤΑ

Ἡ κριτικὴ τοῦ κ. Βερναδάκη.

Ὅταν κανένας γέρος θέλει νὰ κάνῃ τὸ παιδάκι καὶ νὰ μιλάῃ καὶ νὰ φέρνεται σὰν παιδάκι καθὼς καὶ ὅταν καμμιὰ γρηὰ μικρουλεύεται καὶ κάνῃ τὸ κοριτσάκι, λέμε γιὰ τὸ γέρο πῶς εἶναι *ξεμωραμένος* καὶ τὴ γρηὰ *ξεμωραμένη* καὶ τὰ καμώματα καὶ τῶν δυὸ λέμε *ξαναμωράματα*. Ὅταν ἄκουσα τὸν κ. Βερναδάκη νὰ ρητορεύῃ ἐδῶ καὶ λίγες ἡμέρες γιὰ τὸ Λασσάνειο διαγωνισμὸ *ξαναμωράματα* εἶπα σὰν ἄκουσα μερικές του ἰδέες καὶ κρίσεις γιὰ τοὺς ποιητάς μας. Γιὰ μιὰ στιγμὴ δὲν πίστεψα τ' αὐτιά μου, μὰ σὰ διάβασα στὴν ἐφημερίδα πάλι ἦταν τὰ ἴδια του τὰ λόγια π' ἄκουσα. Λόγια ποῦ δὲν στέκονται στὸ στόμα ἑνοῦ καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ θέλω τώρα νὰ τ' ἀκούσετε καὶ σεῖς, νὰ τὰ καλοεξετάσετε καὶ νὰ δῆτε ἂν ἔχω δίκηο ποῦ ἔβαλα αὐτὴ τὴν ἐπιγραφὴ γιὰ τὸν κ. Βερναδάκη. Μᾶς εἶπε ὁ κ. Βερναδάκης πόσα ἔργα ἔστειλαν εἰς τὸν διαγωνισμόν, τόσες κωμῳδίες καὶ τόσα δράματα. Μᾶς εἶπε πῶς ἡ ἐπιτροπὴ δὲν

θεωρεῖ κανένα ἄξιο βραβείου καὶ ἐπαίνεσε δύο κωμῳδίες τὸ *Γυναικοσυμβούλιον* καὶ *Ἄγγελοι καὶ δαίμονες*, καθὼς καὶ δύο δράματα *Νικηφόρος Φωκᾶς* καὶ τὸ *Καλάβρυτα* καὶ ἡ *Φραγκοκρατία*

Καὶ ὅσο γι' αὐτὸ εἶναι δικαίωμά τους καὶ ἰδικός τους λογαριασμός. Ἐκεῖνο ποῦ ἔκαμε ν' ἀγανακτήσουμε εἶναι ποῦ ὁ κ. Βερναδάκης ὠμίλησε γιὰ τοὺς σημερινούς μας ποιητὰς καὶ γιὰ τοὺς παλαιοτέρους καὶ γιὰ τὴ γλῶσσα, γι' αὐτὸ τὸ αἰώνιο ζήτημα τῶν δασκάλων. Καὶ ἀκούσατε τὰ ἴδια λόγια.

«Ἀλλ' ἂς κατέλθωμεν εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, καθ' οὓς δρᾷ γενναίων ἀνδρῶν πολεμούντων ὑπὲρ πίστεως καὶ ἐλευθερίας κατηγωνίζοντο ὁλόκληρον αὐτοκρατορίαν. Τῶν νέων τούτων γιγαντομάχων σύγχρονοι ἢ ἔκγονοι ἦσαν ὁ Σολωμός, οἱ Σοῦτσοι, ὁ Ζαλακώστας, ὁ Ραγκαβῆς, ὁ Τανταλίδης, ὁ Βαλαωρίτης, ὁ Παράσχος, ὁ Ὀρφανίδης, ὁ Παπαρρηγόπουλος, ὁ Βυζάντιος κλπ. κλπ., ἵνα μνημονεύσω οὐχὶ πάντας, ἀλλά τινὰς μόνον ἐκ τῶν τεθνεώτων. Ποῦ εἶνε οἱ σημερινοὶ ποιηταί, οἱ ἐφάμιλλοι πρὸς ἐκείνους, ἂν ἐξαιρέσωμεν τοὺς ἐκ τῆς παρελθούσης γενεᾶς ἐπιζῶντας καὶ τὴν σατυρικὴν ποίησιν, τὸ τέκνον τοῦτο τῆς παρακμῆς; Τότε ἦτο πρόστρατος ἔτι ἡ πολεμικὴ δόξα καὶ ἤκμαζεν ἔτι τὸ πολεμικὸν φρόνημα, τὰ ἰδεώδη ἦσαν ζῶντα ἔτι καὶ ἀκμαῖοι οἱ ἐθνικοὶ πόθοι, τὸ περιέχον τῶν χρόνων ἐκείνων ἦτο πλῆρες πολεμικοῦ μένους καὶ πυρίτιδος καὶ ἔργων. Ἡ δὲ ἀτμόσφαιρα τῶν σημερινῶν χρόνων εἶνε πλήρης ὀχι πυρίτιδος, ἀλλὰ λόγων καὶ πομφολύγων καὶ πυροτεχνημάτων. Δυστυχῶς ὅμως τὸ δρᾶμα τοῦ 21 δὲν ἠδυνήθημεν νὰ συνεχίσωμεν καὶ διεκόψαμεν τὴν πολεμικὴν παράδοσιν, οὕτω καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἀνατείλασαν καὶ ἀνθήσασαν καὶ νέας ἐλπίδας ἐμπνεύσασαν ποίησιν προώρως διεκόψαμεν καὶ ἀπεμαράναμεν. Τίς θὰ ἀναλάβῃ τὴν λύραν τοῦ Ρήγα τοῦ Φερραίου, τίς νέος Σολωμὸς θὰ ψάλῃ τὸν νέον ἡμῶν ἐθνικὸν ὕμνον; Τίνες οἱ νέοι ἡμῶν ψάλται, οἵτινες ἐμπνευσθέντες τὰ ἰδεώδη καὶ τοὺς ἐθνικοὺς ἡμῶν πόθους θὰ ἐμπνεύσωσι καὶ αὐτοὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν πίστιν εἰς τὰς ἐθνικὰς ἰδέας; Τίς νέος Τυρταῖος θὰ ἐξεγείρῃ τὴν καρδίαν ἡμῶν ἐκ τοῦ ληθάργου καὶ τῆς ναρκώδους ἀδιαφορίας; Ναί, δὲν πρέπει νὰ διακοπῇ ἡ παράδοσις οὔτε ἡ ποιητική, οὔτε ἡ πολεμική. Δὲν πρέπει νὰ διακοπῇ ἡ συνέχεια, ἡ σύνδεσις τοῦ παρελθόντος πρὸς τὸ παρὸν καὶ ἄλλως καὶ διότι τῆς τοιαύτης συνδέσεως τὸ μέλλον εἶνε ὁ καρπός κλπ.».

Ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια ποῦ ἐζοῦσαν πολλοὶ ποιηταὶ ἀπ' αὐτοὺς ποῦ ἀναφέρει ὁ κ. Βερναδάκης ἐβγῆκε ὁ κ. Ροΐδης, ποῦ τὸν εἶχαν βάνει κριτὴ σ' ἕνα διαγωνισμὸ καὶ ἐζήτησε σχοινιὰ καὶ πελέκι, νὰ κρεμάσῃ καὶ νὰ κόψῃ ὅλους τοὺς ποιητὰς τοὺς ζωντανοὺς τότε τῆς Ἑλλάδος. Πάλι καλὰ ὁ κ. Βερναδάκης, ποῦ δὲν ἔκαμε χειρότερα. Ἀλλὰ ποία διαφορὰ μεταξὺ τῆς αὐστηρότητος τοῦ κ. Ροΐδου καὶ τοῦ δασκαλισμοῦ τοῦ κ. Βερναδάκη! Ὁ κ. Ροΐδης μὲ τὰ ἔξυπνα λόγια του, ἂν καὶ ὑπερβολικά, μὲ τὸ γοῦστο ποῦ ἔδειχνε γιὰ τὴν τέχνη, ἔφερε μεγάλα ἀποτελέσματα κ' ἔκαμε τοὺς ποιητὰς τοὺς νεωτέρους νὰ γίνουν πιὸ στοχαστικοὶ κ' ἔκαμε νὰ πέσῃ ὁ ψευδορρωμαντισμὸς καὶ νὰ μὴ μπορῇ νὰ σταθῇ στὰ πόδια του ὁ σχολαστικισμός. Ὁ κ. Βερναδάκης τώρα ζητάει... κι' αὐτὸς δὲν ἠξεύρει τί ζητάει. Θέλει σήμερα νὰ βγῇ ἕνας Ρήγας, ἕνας Σολωμός, ἕνας Τυρταῖος.(!) Οὔτε πολὺ οὔτε λίγο. Μὴ σᾶς φανῇ παράξενο ὁ κ. Σ. Λάμπρος ὁ ἱστορικὸς καθηγ. καὶ αὐτὸς τοῦ Πανεπιστημίου, ἐζήτασε σ' ἕνα λόγο του ποῦ ἔβγαλε στὸν Παρνασσὸ γιὰ ἕνα ἄλλο μικρὸ διαγωνισμό, Ρήγα, Σολωμό, Τυρταῖο καὶ ἀκόμα ἄλλον ἕναν, ποῦ ἐξέχασε ὁ κ. Βερναδάκης Rouget Del'Isle. Εὐλογημένοι ἄνθρωποι τὸ ξέρετε πολὺ καλά, πῶς τέτοιοι ποιηταὶ δὲν βγαίνουν σὰν τὰ μανιτάρια, τοὺς βγάζει μόνο καὶ μόνο ἡ ἐποχὴ ἡ κατάλληλη. Χθὲς ἐπολεμοῦσαν οἱ Ἀμερικανοὶ μὲ τοὺς Ἱσπανοὺς σήμερα πολεμοῦν τόσο ἀνδρεῖα οἱ Μπόερς καὶ οἱ Ἄγγλοι καὶ δὲν ἐβγῆκε κανένας Τυρταῖος γιὰ αὐτούς, μὰ πῶς θέλετε στὰ καλὰ καθούμενα νὰ βγῇ σ' ἐμᾶς ἕνας τέτοιος; Καὶ νὰ κάμῃ τί; Ν' ἀλλάξῃ τὴν ἐποχή μας κι' ἀπὸ ὑλιστικὴ νὰ τὴν κάμῃ ἡρωϊκή; Μὰ ὁ ποιητὴς δὲν κάμει τὴν ἐποχή. Ἡ ἐποχὴ κάμει τὸν ποιητή. Ἀλλά, νὰ σᾶς πῶ γιατὶ τὰ λέγουν αὐτοὶ οἱ κύριοι καθηγηταί, γιὰ νὰ συγκινήσουν τὸ ἀκροατήριό τους, νὰ δειχθοῦν πατριῶται, καὶ τὰ λόγια τους αὐτὰ τὸ μεγάλα εἶναι ἕνα εἶδος δημοκοπίας ἢ ἕνα ρητορικὸ σχῆμα.

Κατηγορεῖ ὁ κ. Βερναδάκης τοὺς σημερινοὺς ποιητὰς γιατὶ γλῶσσα ποῦ μεταχειρίζονται, δηλαδὴ γιὰ ἐκεῖνο ποῦ ἔπρεπε νὰ τοὺς συγχαρῇ καὶ δὲν εἶναι ζήτημα πῶς ὁ τελευταῖος σήμερα στιχογράφος μπορεῖ νὰ γράψῃ στίχους τεχνικώτερους ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἔχουν γράψει οἱ παλαιότεροί μας μεγάλοι ποιηταί, Ὀρφανίδαι, κλπ. Λέγει πῶς οἱ ποιηταί μας εἶναι ἀνορθόγραφοι καὶ *σόλοικοι*. Ἀλλὰ καὶ ποιὸς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου δὲν εἶπε τὸν ἄλλο καθηγητὴ ἀνορθόγραφο καὶ ἀγράμματο; Κάθε ἕνας σας θέλει καὶ τὴν ὀρθογραφία του καὶ π. χ. *καλήτερος* κατὰ τὸν Κόντον, καλύτερος κατὰ τὸν Χατζηδάκην *καλλίτερος* κατὰ τὰ σύνθετα τοῦ Τσερέπη, Χατζηδάκης καὶ κατὰ τὸν ἴδιον Χατζηδάκις κ.λ.π. κ.λ.π. Ἂν πρόκειται κ. Βερναδάκη διὰ τέτοιες ἀνορθογραφίες, νὰ τοὺς συγχωρήσῃς κ' ἂν ἠθέλατε νὰ ὁμιλήσετε γιὰ ἐκείνους, ποῦ δὲν ξέρουν νὰ γράψουν τ' ὄνομά τους, κάμετε ἄσχημα πολὺ ποῦ τοὺς ἀναφέρετε. Ὅσο γιὰ τοὺς συμβολικούς, τοὺς μαλλιαροὺς λεγομένους, αὐτοὶ δὲν λογαριάζονται καλὰ καλὰ ἂν ὑπάρχουν παρὰ ἀπὸ ἕνα μικρὸ κύκλο ἰδικό τους. Καὶ αὐτοὶ ἁπλούστατα ἀντιπροσωπεύουν ἕνα καπρίτσιο τῆς Τέχνης νὰ ποῦμε, ποῦ τὸ πῆραν ἀπὸ κάτι Γάλλους καὶ Γερμανούς. Θὰ τὸ καταλάβουν κι' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀργὰ ἢ γρήγορα ἂν στέκῃ αὐτὸ κ' ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ σκέπτωνται ὅπως σκέπτονται.

Grazie per l'awiso, θά σᾶς ἔλεγε Ἰταλὸς, ἂν σᾶς ἤκουε, πῶς ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ εἶναι μορφωμένος καὶ μάλιστα νὰ γνωρίζῃ κατὰ βάθος τὰ ἀριστουργήματα τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, τὸν Σοφοκλ., Ὅμηρον, κλπ. γιατὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔγιναν ὅλοι οἱ μεγάλοι ποιηταί. Καὶ πολὺ καλὰ λέτε γιὰ τὰ—σεμνὰ καὶ πυργωτὰ τοῦ Αἰσχύλου ἐπίθετα, τὰ στρογγυλὰ καὶ τροχερὰ ὀνόματα τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου καὶ τοῦ Σοφοκλέους τὰ ἠδέα καὶ θωπευτικὰ τῆς ἀκοῆς οὐχ' ἡττονῆδηλωτικὰ τοῦ ἐτύμου.—Ἀλλὰ βεβαίως πιστεύω νὰ τὰ λέτε αὐτὰ μόνον καὶ μόνον γιὰ νὰ τὰ μελετοῦν ὄχι ὅμως καὶ νὰ τὰ μεταχειρισθοῦν οἱ ποιηταί μας. Δὲν εἶναι ἔτσι; Ἀλλά, ἀμέσως λέτε, πῶς ἡ ἀρχαία γλῶσσα ρυθμίζει καὶ θὰ ρυθμίζῃ τὴν νεωτέραν μας γλῶσσαν; Τάχα εἶναι ἀλήθεια; Καὶ αὐτὸ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἁρμονίαν τῆς ἀρχαίας γλώσσας, ποῦ ὑπερυμνεῖτε, εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ τὰ ἐκτιμήσωμεν ἡμεῖς καὶ νὰ τὰ ἀντιληφθῶμεν; Ἐμὲ μοῦ φαίνεται ἀνάποδο πρᾶγμα αὐτὸ ποῦ λέτε καὶ εἶναι ζήτημα καθαρὸ τῆς γλωσσολογίας. Ἐμεῖς δὲν ἔχομεν μακρὰ καὶ βραχέα 'σὰν τοὺς ἀρχαίους καὶ τὸ η τὸ προφέρομεν 'σὰν τὸ ι. Ἐγὼ θὰ σᾶς φέρω ἕνα πρόχειρο παράδειγμα· τὸ η καὶ ω, τὰ μακρὰ δηλαδὴ οἱ ἀρχαῖοι δὲν τὰ *ἐξέθλιβον* ὅπως λέτε σεῖς οἱ δάσκαλοι. Σήμερα ὅμως τί γίνεται; Καλημέρα σας, εἶνε μαύρη 'μέρα, καλὸ ρολόϊ. Ὁ ἀρχαῖος ὅμως ποτὲ δὲν ἀφαιρεῖ τὸ η καὶ ω. Πῶς λοιπὸν ρυθμίζει ἡ ἀρχαία γλῶσσα καὶ θὰ ρυθμίζῃ τὴν νεωτέρα *; Ὥστε ὅλοι στὰ χαμένα πᾶνε οἱ κόποι τῶν γλωσσολόγων ποῦ μελετοῦν καὶ μαζεύουν κάθε ὑλικὸ κάθε λέξι κάθε ἰδίωμα τῆς σημερινῆς τῆς ζωντανῆς γλώσσης; Καὶ ποιὸς λαὸς στὸν κόσμο διετηρήθη μὲ τὴν πρώτη του τὴν παναρχαία του γλῶσσα; Καλὸ μοῦ φαίνεται εἶναι κ. Βερναδάκη νὰ πάρετε ὀλίγα μαθήματα γλωσσολογίας ἀπὸ τὸν Χατζηδάκι κι' αὐτὸς θὰ σᾶς τὰ 'πῇ πολὺ καλλίτερα γιατὶ αὐτὴ δὲν εἶναι δουλειὰ δική μου, καὶ θὰ σᾶς φωτίσῃ.

Καλὰ θὰ κάνετε ἀγαπητοί μου δάσκαλοι νὰ κυττᾶτε τὴ δουλειά σας δηλαδὴ μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐξηγῆτε κάθε ἀρχαῖον συγγραφέα μὲ κάθε λεξικὸ καὶ μὲ κάθε λέξι ποῦ ξέρετε νὰ μᾶς δίνετε νὰ καταλαβαίνουμε τὰ νοήματα τῶν μεγάλων συγγραφέων. Πῶς θὰ γράψωμεν ἐμεῖς τὴ γλῶσσά μας σᾶς λέμε αὐτὴ δὲν εἶναι δική σας δουλειά. Ὅσα κι' ἂν πῆτε γιὰ αὐτὸ εἶναι λόγια χαμένα ἄμα δὲν συμφωνοῦν μὲ τοὺς νόμους ποῦ ἔχει σήμερα ἡ γλῶσσα μας. Τ' αὐτὶ τοῦ δασκάλου δὲν ξέρει τί θὰ πῇ ἁρμονία οὔτε τὸ μάτι του τί θὰ πῇ κάλλη κι' ὀμορφιά. Αὐτὸ εἶνε δουλειὰ τοῦ ποιητῆ καὶ τοῦ λαοῦ.

Χρῖστος Βαρλέντης

Ο ΜΑΡΜΑΡΩΜΕΝΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ

—Τί νἂν' ὁ ἀχὸς, ποῦ ἀκούγεται, κ' ἡ ταραχὴ ἡ μεγάλη;
Μήνα στοιχεῖα παλεύουνε, μήνα βουνὰ γκρεμιοῦνται;

— Οὐδὲ στοιχεὶα παλεύουνε, κ' οὐδὲ βουνὰ γκρεμιοῦνται,
Πέρα στὴν Πόλη πολεμοῦν οἱ Χριστιανοὶ κ' οἱ Τοῦρκοι
Μέρα καὶ νύχτα πολεμοῦν ἀκέρια τρία χρόνια...
Ἀχολογοῦν τὰ πέλαγα, ἀχολογοῦν κι' οἱ κάμποι
Καὶ τὰ βουνὰ συθέμελα τραντάζονται καὶ σειοῦνται!

Μιὰ μαύρη Τρίτη θλιβερὴ— πικρὴ φαρμακευμένη,—
Ποῦ ὁ Μάης τρεῖς μέρες ἤθελε νὰ βγῇ ἀγκομαχῶντας,
Εὑρέθηκεν ὀρθάνοιχτη τοῦ Ρωμανοῦ ἡ θύρα·
Διπλοχιλιάζουν οἱ ἀχοί, κ' οἱ ταραχὲς κ' οἱ βρόντοι
Βαρυοκλονίζεται ἡ γῆ κ' ὁ οὐρανὸς ἀστράφτει,
Τὸ αἷμα τρέχει σὰ νερὸ ἀπάνω ἀπὸ τὰ κάστρα,
Καὶ σμίγει μὲ τὸ τούρκικο τὸ αἷμα, ποῦ λιμνιάζει,
Μὲς στὰ χαντάκια τὰ βαθυά, ποῦ ζώνουνε τὴν Πόλη
Τὸ γάλα μέσα στὸ βυζὶ τῆς μάνας μαρμαρόνει,
Προντοῦν καὶ φεύγουν τὰ πουλλιὰ σὲ ξένα μέρη πᾶνε
Κι' ἀφίνουν ἔρμες τὲς φωλιές, σκορπίζονται τ' ἀγρίμια,
Τὰ ψάρια ξεπετάζονται 'πὸ τὸ τηγάνι μέσα,
Καὶ ρίχνονται μὲς στὸ νερὸ μισοτηγανισμένα
Νὰ μὴν ἀκούσουν καὶ μὴ ἰδοῦν τὴν Πόλη τουρκεμένη!

Τὰ τετρακόσια σήμαντρα κ' οἱ ἑξῆντα δυὸ καμπάνες
Τῆς ξακουστῆς Ἁγιὰ-Σοφιᾶς σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση,
«Γλὰν-γλὰν» σημαίνουν θλιβερά, γλὰν-γλὰν ἀργοσημαίνουν
Καὶ διαλαλοῦνε κλαίγοντας τῆς Λευθεριᾶς τὸ ξόδι.
Παύει καὶ μένει ἡ λειτουργιὰ μισοτελειωμένη
Καὶ ὁ παπᾶς ὁ λειτουργὸς στὰ χέρια του κρατῶντας
Μὲ τῶνα τ' ἁγιοπότηρο, μὲ τ' ἄλλο τὸ Βαγγέλιο
Ἀπὸ μιὰ θύρα βορεινὴ κάμει φτερὰ καὶ φεύγει,
Γιὰ νὰ μὴν πέσουν καὶ τὰ δυὸ στ' ἀγαρηνὰ τὰ χέρια,
Καὶ μέσα στὴν ὀχλοβοὴ καὶ μέσα στὴν ἀντάρα
Τῆς μαύρης κοσμοχαλασιᾶς καὶ στῶν σπαθιῶν τὴ σμίξη,
Ὁ χριστιανὸς ὁ βασιλιᾶς, ὁ πρόμαχος τοῦ Γένους
Σκωτόνεται σὲ μιὰ γραμμὴ μὲ τὸ στρατό του ὅλο
Κι' ἔτσι ὁ Σουλτᾶνος μπόρεσε μὲ τὰ πολλὰ τ' ἀσκέρια
Νὰ ἔμπῃ μέσα νικητὴς τὸν κόσμο νὰ σκλαβώσῃ,
Γιατ' εἶχαν θέλημα Θεοῦ ἡ Πόλη νὰ Τουρκέψῃ!
Σβύστηκε ἡ μέρα ἡ πικρή, γκρεμίστηκε στὰ σκοτη,
Γιὰ τὸ κακὸ ποῦ ἔφερε μὲς στὴ χριστιανωσύνη,
Κι' ἡ νύχτα πλειὸ εὐσπλαχνικὴ ἁπλόνει τὰ φτερά της
Στὸ σκοτωμένο βασιλιᾶ καὶ στὸ νεκρὸ στρατό του,
Καὶ τὸν πλειὸ ὕστερο ἀσπασμὸ στὸ μέτωπό του δίνει.
Μὰ ἐκεῖ πρὸς τὰ μεσάνυχτα, στὴ σιγαλιὰ τὴ μαύρη,
Ὁποῦ κοιμοῦνται τὰ νερὰ καὶ τὰ στοιχειὰ λαγιάζουν,
Ξαναγυρίζει στὴ ζωὴ μὲ τὸ στρατό του ὅλο
Ὁ σκοτωμένος βασιλιᾶς καὶ τὴ στιγμὴ ποῦ νοιώθει
Στ' ἀντρειωμένα στήθια του τὴν Πόλη σκλαβωμένη,
Γίνεται κρύο μάρμαρο μαζὶ μὲ τ' ἅρματά μου,
Καὶ φεύγει σὰ σροδρὸς βοριᾶς, καὶ τρέχει σὰν τὸν νότο,
Τὸ στράτευμά του σέρνοντας κι' αὐτὸ μαρμαρωμένο.
Βασιλικὸ φουσᾶτό του κι' ἐμπιστικὴ φρουρά του
Ὅλο τὲς νύχτες περπατεῖ, ὅλο τὲς νύχτες τρέχει
Ἀπάνω σ' ἄλογο ψαρὸ τῆς ἀστραπῆς ζαδέρφι
Ποῦ βγάζουνε τὰ πόδια του φωτιὲς κι' ἀστροπελέκια,
Καὶ ροκανάει τὰ σίδερα καὶ καταλάει τὲς πέτρες,
Καὶ πάει μ' ἕνα πήδημα ὀργυιὲς σαράντα πέντε.

Παραμερίζουν τὰ στοιχειὰ στοῦ Βασιλιᾶ τὸ διάβα,
Οἱ κάμποι γίνονται βουνά, καὶ τὰ βουνὰ ραχοῦλες,
Καὶ τὰ ποτάμια στίβουνε, κι' οἱ θάλασσες παγόνουν,
Καὶ τρέχει ἀπάνω ὁ βασιλιᾶς μαρμαρωμένος τρέχει,
Φορῶντας τὴν κορῶνά του στὸ τίμιο του κεφάλι
Μὲ τὸν δικέφαλον ἀητό, ποῦ λάμπει σὰν τὸν ἥλιο.
Τὸ δουλωμένο Γένος μας τὸν βλέπει στὰ ὄνειρά του,
Σὰ μανιωμένη ἐκδίκηση, σὰ χαρωπὴ ἐλπίδα,
Καὶ παίρνει θάρρος καὶ ζωή, κι' ἐλπίζει καὶ θεριεύει.

Ψηλὰ στ' Ὀλύμπου τὲς κορφὲς τὸν βλέπει ὁ Γερο-Ζῆδρος
Καὶ στὴν Κασσάντρα τοῦ Σταθᾶ ὁ ἀντρειωμένος Γιάννης
Ὁ Δίπλας στὸ Ξηρόμερο, στὴ Γκιώνα ὁ Μπουκουβάλας,
Μέσα στὸ Αἰγαῖο Πέλαγο ὁ Λάμπρος ὁ Κατσώνης
Καὶ τοῦ φιλοῦν τὸ χέρι του, στὸ αἷμα βουτηγμένοι.
Ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ τὸν χαιρετοῦν στὸ Σούλι,
Κι' ὁ καπετὰν Καλόγηρος, ὁ Παπᾶ Σαμουήλης,
Κρατῶντας μὲς στὰ χέρια του σταυρὸ καὶ γιαταγάνι,
Ἀπὸ τὴν πολλή του τὴ χαρὰ βάνει φωτιὰ στὸ Κοῦγγι,
Καὶ γίνεται ὁλοκαύτωμα καὶ τρέχει ἀπὸ κοντά του,
Μὲ τὰ πιστά του τὰ παιδιά, τὰ πέντε του ξεφτέρια,
Καὶ ἑξῆντα δυὸ Σουλιώτισσες, ἀγνὲς Ἑλληνοποῦλες
Ἐβάψανε χαρούμενες τοὺς βράχους τοῦ Ζαλόγγου
Μ' αἷμα καθάριο ἑλληνικό, ποῦ γίνηκε μελάνι
Στῆς Ἱστορίας τ' ἄψυδο, κι' ἀθάνατο κοντύλι!

Τὸν βλέπει ὁ Ρήγας κι' ἔξαλλος ἀπὸ χαρὰ ἀνακράζει
Στὸ δουλωμένο Γένος μας «— Ὡς πότε παλληκάρια!»
Στοῦ Πίνδου τοῦ θεώρατου τὰ ἔνδοξα λημέρια
Τῆς Κλεφτουριᾶς τὸ φλάμπουρο, καὶ τῶν Τουρκῶν ὁ τρόμος,
Ὁ Κατσαντώνης πάνοπλο τὸν βλέπει νὰ διαβαίνῃ,

* Ἀφοῦ ἄλλους νόμους εἶχε ἡ ἀρχαία καὶ ἄλλους ἔχει ἡ σημερινὴ γλῶσσα;

Και πάει καὶ τὸν προσκυνεῖ καὶ σκύβει τὸ κεφάλι,
Κεφάλι ποῦ σὲ ἄνθρωπο ποτὲ δὲν ἔχει σκύψει.
Τὸν εἶδε ὅλ' ἡ Κλεφτουριά, στὰ Χάσια ὁ Παπαθύμιος,
Ὁ Τσιόλκας πάν' στὰ Γρεβενά, στὸ Πράβι ὁ Νικοτσάρας
Ὁ Καραίσκος στ' Ἄγραφα, στὸν Παρνασσὸ ὁ Ἀντροῦτσος
Ἡ Κρήτη ἡ αἱματόβαφτη μὲ τὸ Δασκαλογιάννη.
Καὶ στὸ Μωριὰ ὁ Ζαχαριᾶς κ' οἱ Κολοκοτρωναῖοι.

Καὶ τρέχοντας καὶ τρέχοντας ἀδιάκοπα καβάλα
Ὁ στοιχειωμένος Βασιλιᾶς μὲ τὸ πιστὸ φουσάτο,
Μὲς στὰ σκοτάδια τὰ πυκνά, καὶ μὲς στὰ μεσονύχτια,
Μιὰ νύχτα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ στὴν Ἅγια Λαῦρα μπῆκε.
Ἀρχίζουν νὰ σημαίνουνε χαρμόσυνα οἱ καμπάνες,
Κι' ὅλο τὸ Ἔθνος σύσσωμο ξυπνάει ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη,
Ξυπνάει κι' ἁρματόνεται καὶ γλυκοτραγουδάει
Τοῦ Ρήγα τὸ ἐγερτήριο, τοῦ Ρήγα τὸ τραγούδι.
Σηκόνεται ὅλος ὁ Μωριᾶς, ἡ Ρούμελη πετιέται,
Ὕδρα καὶ Σπέτσες καὶ Ψαρὰ γεμίζουν τὰ πελάγη
Κραβία καὶ πυροπολικὰ καὶ τὸν ἀγῶνα ἀρχίζουν
Ἡ Ἐκκλησιὰ μὲ τὸ Τζαμὶ μαλλιὰ-μαλλιὰ πιαστῆκαν.
Χρόνους ἑπτὰ πολέμησε στὸ αἷμα κολυμπώντας
Τοῦ Εἴκοσι Ἕνα ἡ γενεὰ ἡ κοσμοξακουσμένη.
Χόρτασε ἡ θάλασσα κορμιά, ἀγαρηνὰ κουφάρια,
Φωτιὰ καὶ κῦμα σμίγονται κι' ἀδερφικὰ φιλιῶνται
Καὶ μέσα στὰ φιλήματα, καὶ στ' ἀγκαλιάσματά τους,
Εὕρισκαν τάρους ἄδοξους οἱ τούρκικες ἁρμάδες.
Γίγαντας ἔγινε ὁ Ραγιᾶς κι' ἀνήμερο λιοντάρι!
Δὲν τὸν τρομάζει τίποτε πλῆθος, φωτιὰ καὶ πεῖνα,
Ἀπάνω του συντρίβονται καὶ γίνονται κομμάτια
Τῆς Ἀραπιᾶς καὶ τῆς Τουρκιᾶς τ' ἀντίχριστα τ' ἀσκέρια
Ποτάμι χύθηκε στὴ γῆ τὸ ἀγαρηνὸ τὸ αἷμα.
Οἱ βρύσες αἷμα τρέχανε χειμῶνα-καλοκαίρι,
Τ' ἀηδόνια λησμονήσανε τὸ φυσικὸ σκοπό τους,
Καὶ τὸ σκοπὸ τῶν τουρεκιῶν ἐγλυκοτραγουδοῦσαν.

Τέλος τὸ Μισορέγγαρο ἐνίκησεν ὁ Σταυρός μας,
Καὶ μέσα σ' ἀσπρογάλαζια σημαία ξαπλωμένος,
Ὑψώθηκε περήφανος ψηλὰ στὸν Παρθενῶνα!

Ἀλλ' ὅμως δὲν τελείωσε τοῦ Γένους ὁ ἀγῶνας!...
Εἶναι Τουρκιὰ ἡ πλειότερη Ἑλλάδα μας ἀκόμα,
Ἡ Πόλη ἀκόμα βρίσκεται στὰ Τούρκικα τὰ χέρια,
Ἀκόμα ἡ Ἁγιὰ Σοφιὰ ἀλυσσωμένη στέκει,
Μὲ τέσσαρα θεώρατα τζαμιὰ ποῦ τὴ φυλᾶνε,
Σὰν ἄγριοι δεσμοφύλακες, καὶ ἀγρυπνοστατοῦνε
Νὰ μὴ γυρίσῃ ὁ παπᾶς ἐκεῖνος ὁ φευγάτος,
Μὲ τ' ἅγιο δισκοπότηρο, καὶ τὸ ἱερὸ Βαγγέλιο,
Νὰ ξαναπῇ τὰ γράμματα καὶ νὰ ξακολουθήσῃ
Τὴ λειτουργιὰ ποῦ ἄφησε μισοτελειωμένη.
Τὰ ψάρια πσῦ πετάχτηκαν 'πὸ τὸ τηγάνι μέσα
Ἀκόμα—ἀκόμα κολυμποῦν μισοτηγανισμένα,
Ἀκόμα καὶ ὁ Βασιλιᾶς μαρμαρωμένος τρέχει
Στὰ πέραντα τοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ τ' ἄλογο καβάλα,
Ὡς ποῦ νὰ σώσῃ ὁ καιρὸς κ' οἱ μακρυσμένες 'μέρες
Κι' ἔρθῃ ἡ στιγμὴ τῆς Λευτεριᾶς τοῦ Γένους πέρα-πέρα,
Γιατ' εἶνε θέλημα Θεοῦ στὸν οὐρανὸ γραμμένο
Ὁ στρατοκόπος Βασιλιᾶς, ποῦ τρέχει τόσα χρόνια
Μαρμαρωμένος καὶ μακρυὰ 'πὸ τὸ χρυσό του θρόνο
Νὰ μπῇ στὴν Πόλι νικητής, νὰ τὴν ξαναποχτήσῃ,
Καὶ τότε νὰ ξελιθωθῇ, τὸ μάρμαρο ν' ἀφήσῃ,
Καὶ νὰ θαρτῇ στὴν Ἁι-Σοφιά, μὲ τὸ στρατό του ὅλο,
Σὰ Βασιλιᾶς καὶ Χριστιανός, καὶ πεθαμμένος ποῦ ναι!

Χ. Χριστοβασίλης

ΑΝΤΙ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Ἡ πόλις πρὸς τὴν ὁποίαν ζηλόφθονα βλέμματα ἔρριπτον κατ' αὐτὰς πᾶσαι αἱ ἄλλαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ὑπῆρξεν ἡ Κέρκυρα, ἡ πολυθέλγητρος.

Δικαίως καὶ εὐλόγως δέ, διότι αὕτη ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Μ. τοῦ Βασιλέως, ὡς μέλλουσα ἀμεσώτερον ν' ἀπολαύσῃ τῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως διὰ τῶν γενησομένων ἐν αὐτῇ γάμων τῆς πριγκηπίσσης ἡμῶν Μαρίας.

Καὶ ἐτνλέσθησαν οἱ γάμοι ἐν μέσῳ ἀγαστῆς τάξεως καὶ δυνατῆς μεγαλοπρεπείας, ἀπεριγράπτου δὲ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης, τὴν ὁποίαν πᾶσα Ἑλληνικὴ χώρα ἠσθάνθη, ἀνέπεμψε δ' ἀπείρους καὶ ἐγκαρδίους εὐχὰς διὰ τὸ μετὰ τὴν τέλεσιν τῶν γάμων ἀναχωρῆσαν εὐάρμοστον ζεῦγος.

Δὲν εἴχομεν ὅμως εἰσέτι ἀναφωνήσει « Δόξα σοι ὁ Θεὸς» καὶ τὰ χείλη ἡμῶν ἔσπευσαν εἰς τὸ ἀντίθετον «Παναγία βοήθα». Ἡ πανώλης ἤρχισε νὰ προβάλλῃ τὴν ἀπαισίαν ὄψιν αὐτῆς ἐκ Σμύρνης, εἰς ἣν ὡς διεδόθη ἤρχισε τὰς ἐπισκέψεις της, ἐμβαλοῦσα καὶ ἡμᾶς εἰς κίνδυνον, τὸν ὁποῖον ἐπανεπαύθημεν, ὅτι ἀπεφύγομεν διὰ δεκαπενθημέρου καθάρσεως, ἐπιβαλλομένης εἰς τὰς ἐκεῖθεν προελεύσεις τῶν διαφόρων πλοίων.

Πλὴν ἐνῷ ἠλπίζομεν, ὅτι πᾶς κίνδυνος ἐκ τῆς πανώλους ἀπεσοβήθη, — πληροφορηθέντες μάλιστα ὅτι καὶ ἐν Σμύρνῃ δὲν ὑπῆρξεν αὕτη — αἴρνης ἐκ τοῦ Χρηματιστηρίου φωναὶ ἀπελπισίας ἠκούσθησαν καὶ στεναγμοὶ καὶ θρῆνοι. « Ἡ πανώλης ἐν Δήλῳ», «ἡ πανώλης ἐν Δήλῳ ἐπὶ τοῦ πλοίου Κάστορος, ἐφορμᾷ τὸ χρηματιστικὸν κυρίως πλῆθος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ παρὰ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ὅστις ἐκθαμβος καὶ σταυροκοπούμενος καθησυχάζει αὐτούς, καὶ δὲν εὗρεν δυσκολίαν εἰς αὐτό, ἀφοῦ οὐδὲν ἀνησυχαστικὸν τόσον ὑρίστατο. Ἐννοεῖται δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σᾶς εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς, ὅτι οὐδὲν συνέβαινεν, εἰμὴ ὅτι ἐπὶ τοῦ πλοίου Κάστορος εὑρίσκετο ἐπιβάτης τις ἔχων εἴδημα προελθὸν ἐκ πληγῆς, τὴν ὁποίαν προσφάτως εἶχε λάβει, κτυπήσας.

Ὀλίγου δεῖν δὲ ἐκ τῆς ἄνω ἀνυποστάτου διαδόσεως ἅπασα ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν νὰ εὑρίσκετο ἀνάστατος καὶ μετοκομιζομένη. ὅπερ θὰ ἐξέπλητττε πάντα, ἂν ἐσκέπτετο ὅτι δὲν εἶναι ὁ Σεπτέμβριος μήν.

Κλείομεν δὲ τὸ δεκαπενθήμερόν μας, σημειώνοντες ὅτι ἂν οἱ Μπόερς, τοὺς ὁποίους ἤδη ἡ τύχη ἤρχισε νὰ μὴ εὐνοῇ, νικῶνται καὶ ἐπίκειται πλέον ἡ ἐντελὴς αὐτῶν ὑποταγὴ καὶ σχεδὸν καταστροφή, ἂν λέγωμεν οὗτοι εὑρίσκονται εἰς διαρκῆ κίνησιν, ταραχὴν καὶ σκέψιν· καὶ ἡμεῖς οὐχ' ἧττον ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων κατεχόμεθα προκειμένου περὶ διορισμοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀστυνομικοῦ νόμου, τοῦ νόμου γενικῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ, τῆς ὀργανώσεως αὐτοῦ, καὶ καί!!!! πάντοτε προκείμενα, ὅπερ καὶ μόνον ἀρκεῖ!

Κισσὸς

Ἀπαγόρευσις εἰσόδου.— Ἡ εἴσοδος εἰς Ἀγίαν Ἑλένην μεταβληθεῖσαν εἰς φυλακὴν αἰχμαλώτων δὲν ἐπιτρέπεται πλέον. Γάλλος δημοσιογράφος, ὁ κ. Καρρέρ, θελήσας νὰ ἀποβιβασθῇ ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ διοικητοῦ ἀπαγορεύσασαν αὐτῷ τὴν ἔξοδον ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἀπέλθῃ θέλων καὶ μὴ θέλων εἰς Καπετάουν ὅπου κατευθύνετο τὸ τὸ ἀτμοπλοιον.

MAX. NORDAU

BLASÉ*

Ἀπὸ μιᾶς ὥρας ἐστάθμευεν ἐν ἀναπαύσει τὸ πρῶτον τοῦ ἱππικοῦ τῆς φρουρᾶς σύνταγμα, παρατεταγμένον ἐντὸς ἀβαθοῦς κοιλάδος, ὄπισθεν διαφράγματος ἐκ χθαμαλῶν θάμνων καὶ ἀναμένον ἐκεῖ διαταγὰς πρὸς δρᾶσιν.

Ἦτο πρὸ τοῦ ἑκτενοῦς ἐκείνου πολεμικοῦ πεδίου τοῦ Μέτς ἐνδιαφέρουσα στιγμὴ τῆς 16 Αὐγούστου 1870, τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἥτις παρεσκεύασε τὴν ὁλοσχερῆ παρακώλυσιν τῆς προελάσεως τοῦ Bajain πρὸς τὸ Berdum. Ἀπὸ τῶν λόφων, ἀπὸ τῶν ἀπείρων μικρῶν ὑψωμάτων, τὰ ὁποῖα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑψοῦντο εἰς τὸν λειμῶνα, εἶχέ τις ἄποψιν θελκτικήν. Ὀπίσω εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν ἔκειτο ἡ μικρὰ Βιουφίλη μὲ τὸ χαμηλὸν κωδωνοστάσιον, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἐκυμάτιζεν ἡ σημαία τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ὁδοὶ διὰ λεύκων φυτευμέναι διέσχιζον τὸν λειμῶνα. Τραχεῖα κλίσις τοῦ ἐδάφους ἐσχημάτιζε τὰ ὅρια τῶν Γερμανικῶν θέσεων καὶ πρὸς βορρᾶν μὲν καὶ νότον ἀπετέλει χαράδραν, ἣν ἐπλήρουν κελαρύζοντα ρυάκια, πρὸς δυσμὰς δὲ ἔκλινεν ἐλκφρῶς, ἐν ᾧ πρὸς ἀνατολὰς ὑψοῦτο ἀποτόμως. Ἐκεῖθεν τῆς θέσεως ταύτης ἐξετείνετο ἀπότομος πεδιάς, καθ' ἣν διεκρίνοντο μακρόθεν λευκαὶ οἰκοδομαὶ καὶ κωδονοστάσια. Τὴν πεδιάδα ταύτην κατεῖχον οἱ Γάλλοι πολυάριθμοι κατὰ τὸ φαινόμενον.

Κατὰ μέτωπον τῶν Γερμανικῶν θέσεων τεταγμέναι πυροβολαρχίαι ἔβαλλον ζωηρῶς δι' ὀβίδων. Εἰς βραχεῖαν ἀπόστασιν ὄπισθεν τῶν τηλεβόλων ἦσαν ἐστρατοπεδευμένα μικρὰ σώματα πεζικοῦ. Ὄπισθεν ἀκόμη ἦτο τεταγμένον τὸ σύνταγμα τοῦ ἱππικοῦ, οὗ οἱ ἄνδρες ἱστάμενοι ἔμπροσθεν τῶν ἵππων των καὶ ἔχοντες ἕκαστος περιτυλιγμένα τὰ ἡνία τοῦ ἰδίου ἵππου περὶ τὸν βραχίονα, ἀνέμενον μὲ τὴν ὄψιν κατηφῆ διαταγάς. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐτηρεῖτο ἡ μάχη προδήλως ἀπὸ μακρᾶς ὥρας. Αἱ ἐχθρικαὶ ὀβίδες ἔπιπτον σχεδὸν πᾶσαι ἐν τῇ κοιλάδι, μόνον ὀλίγαι ἔφθανον τὴν ἐντεῦθεν πεδιάδα, μὴ ἐπιφέρουσαι καὶ αὗται σπουδαίας βλάβας. Εἰς μόνος θραυσθεὶς ὑποστάτης τηλεβόλου καὶ δύο ἢ τρεῖς λάκκοι ἐν τῷ ἐδάφει περιγυρούμενοι ὑπὸ μικρῶν σωρῶν χωμάτων, οἱονεὶ ἄρτι ἀνοιγέντες τάφοι, ἐδίδον εἰς τὸ σχέδιον χαρακτῆρα καὶ χρῶσιν πολεμικοῦ πεδίου. Ἐνταῦθα τὸ οὖς μᾶλλον ἀντελαμβάνετο τὸ μέγα τῆς ἡμέρας ἔργον ἢ ὁ ὀφθαλμός. Πλαγίως, ἔμπροσθεν, ὄπισθεν, πανταχόθεν ἐκρότουν τὰ τηλεβόλα, δεξιὰ δὲ ἐν βραχείᾳ ἀποστάσει ἔπιπτεν ἀδιάκοπον πῦρ, καὶ ὁ ἀρρήτως τρομερὸς πάταγος, ὅστις ἐπλήρου τὸν ἀέρα, ἤχει ἐναλλὰξ ὀξέως καὶ βαρέως ὡς ὁ ὑψούμενος ἢ πίπτων μουσικὸς ἦχος μεγάλης ὀρχήστρας, ὅτε ἀνακρούει τὸν θρησκευτικὸν ὕμνον.

Ἐπὶ μικροῦ λόφου πρὸ τοῦ μετώπου τοῦ ἱππικοῦ εἶχον σχηματίσει ἰδίαν ὁμάδα πολλοὶ ἀξιωματικοὶ παρατηροῦντες περιέργως πρὸς τὸ Γαλλικὸν στρατόπεδον. Μεταξὺ αὐτῶν ἵστατο εἰς ταγματάρχης, ὅστις καπνίζων παρετήρει μακρὰν ὀνειροπολῶν. Ἦτο τριακοντούτης μόλις, ὑψηλὸς τὸ παράστημα, μὲ ὠχρόν, ἰσχνὸν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ψυχροὶ καστανοὶ ὀφθαλμοὶ καὶ εἰρωνικὸν μειδίαμα περὶ τὰ ἄχρα ὑπὸ ἀραιοῦ ξανθοῦ μύστακος ἐπισκεπόμενα χείλη ἐδίδον τραχεῖαν, οὐχὶ συμπαθῆ ἔκφρασιν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁμάδος ταύτης τῶν ἀξιωματικῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν νεαρῶν ἀνδρῶν μὲ τὰς ἀνθηράς, τὰς ἡλιοκαεῖς ὄψεις, ἐφαίνετο μὲ τὸ σιγηλόν, τὸ μυστικὸν ὕφος του καὶ τὴν χαῦνον πως στάσιν του περιέργως κεκμηκὼς καὶ ὑπέργηρως. Ὀφθαλμοὶ γυναικὸς κατὰ τὴν θέαν τῶν ἀξιωματικῶν τούτων δυσκόλως θὰ εὕρισκον εὐχαρίστησιν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦτο. Ἐν τούτοις εἰς ὀφθαλμὸν ἀνδρὸς ἤθελεν ἐπισύρει κατ' ἀνάγκην οὗτος ἰδιαζόντως πᾶσαν τὴν προσοχὴν ὡς πνευματικῶς ἐπιφανέστερος μεταξὺ τῶν ἄλλων.

Ἀφαιρέσας τὸ κράνος καὶ ἀποσπογγίσας τὸ λεῖον μέτωπον μὲ τὸ ρινόμακτρον ἔδειξε κομψῶς διηυθετημένην κόμην καὶ συγχρόνως καθαρὰν ἀριστοκρατικὴν χεῖρα μὲ μακρούς, λεπτοὺς, λευκοὺς δακτύλους. Ἡ ὅλη ἐξωτερικὴ παράστασις προέδιδε καὶ ὑπὸ τὴν ἁπλῆν στολὴν διακεκριμένον ἄνδρα. Καὶ τῷ ὄντι ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος ἦτον ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος Von Hochstein Falkenbures — Gerau, ὁ πρεσβύτερος γόνος μιᾶς μὴ βασιλευσάσης γραμμῆς Γερμανικοῦ Πριγκηπικοῦ οἴκου.

Ἐνωρὶς ἀπορφανισθείς, εὑρέθη δεκακοταέτης κάτοχος μεγάλης περιουσίας, ἀποφερούσης ἐτήσιον εἰσόδημα ἐκ πολλῶν ἑκατομμυρίων. Ἀπὸ τῆς μητρός, διακεκριμένης μουσικοῦ, εἶχε κληρονομήσει τὴν πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν κλίσιν καὶ τὴν πρὸς τὸ καλὸν εὐαισθησίαν· ἀπὸ τοῦ ὑπερηφάνου καί πως παραδόξου πατρὸς τὸν τραχὺν καὶ ἀνεξάρτητον χαρακτῆρα, ὅστις πάντα ἐξωτερικὸν περιορισμὸν εὕρισκεν ἀπαθῆ καὶ μόνον τὸν νόμον τῆς ἰδίας θελήσεως ἀνεγνώριζεν.

Δύναταί τις ἄνευ πολλῆς δυνάμεως φαντασίας νὰ ἐννοήσῃ πῶς ὁ κόσμος ἐφαίνετο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τόσον νέου καὶ τόσον πλουσίου προσώπου. Ἡ αὐλὴ ἐτίμα τὸν πρίγκηπα Λουδοβίκον ἰδιαιτέρως, αἱ κυρίαι διέθρυπτον αὐτόν, οἱ κυριοι ὑπεδέχοντο αὐτὸν μὲ τὸ κολακευτικώτερον ἐνδιαφέρον. Ἐνωρὶς γενόμενος ὥριμος ἀνήρ, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸ θερμὸν φυτώριον τοῦ ὑψηλοῦ βίου, ἐπιφυλακτικὸς καὶ δειλὸς ὡς γίνονται σχεδὸν πάντες οἱ παῖδες οἱ ἐνηλικιωθέντες ἄνευ συναναστροφῶν πρὸς τοὺς ὁμηλίκους των, προικισμένος ἐκ φύσεως διὰ πνεύματος κριτικοῦ, πνεύματος τὸ ὁποῖον πάντοτε μετ' ἀμφιβολίας ἐθεώρει τὰ φαινόμενα ἐζήτει δὲ ἀνησύχως τὸν λόγον τῶν πραγμάτων, ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος ἀπεδέχετο τὰς εἰς αὐτὸν ἐπιδαψιλευομένας φιλοφρονήσεις οὐχὶ ὡς πολλοὶ τῶν κατὰ τὸν βαθμὸν ἴσων του ὡς εὐνόητον ὀφειλήν, ἀλλ' ἐζήτει πάντοτε τὴν αἰτίαν τούτων. Ἦτο τίμιος καὶ ἐγίνωσκεν ὅτι τὴν χειραψίαν τοῦ Βασιλέως του, τὰ προκλητικὰ τῶν κυριῶν μειδιάματα, τὴν θερμὴν φιλίαν τόσων ἐξεχόντων καὶ διακεκριμένων ἀνδρῶν δὲν ὤφειλεν εἰς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, ἀλλ' εἰς τὸν τίτλον καὶ τὴν περιουσίαν του.

«Τί ἠξεύρουν ὅλοι περὶ ἐμοῦ;» ἔλεγεν ἐπιστρέφων μετ ἀτινα αὐλικὴν τελετὴν εἰς τὸ μεγαλοπρεπές, ἀλλ' ὑπὸ λαϊκῶν μόνον συγναζόμενον ἀνάκτορόν του. « Οὐδέν! » Δὲν μοῦ ἐπιτρέπουν μάλισσα νὰ τὸ ἐκφρασθῶ πρὸς αὐτούς. Καὶ ἂν κατέγραφε κανεὶς ὅσα ἔλεγον τὸ ἑσπέρας καὶ ἔδιδε ταῦτα εἰς ἄξιον κριτὴν ἵνα ἐκφέρῃ ἐπ' αὐτῶν τὴν κρίσιν του, ἠδύνατο ὁ κριτὴς χωρὶς νὰ ψευσθῇ νὰ εἴπῃ, « ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν εἶναι παραγωγικὴ κε-

---

* Τὸ ψυχολογικώτατον διήγημα τοῦ διασήμου Max Nordau «Blasé», ὅπερ καταχωροῦμεν κατὰ μετάφρασιν ἀρίστην τοῦ ἐν Πάτραις λογίου ἰατροῦ κ. Λ. Γ. Τραμπαδώρου, εἶναι ἓν ἐκ τῶν δέκα διηγημάτων, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὸν τίτλον «Seelen-Analysen» ψυχικαὶ ἀναλύσεις, ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει ἔγραψεν ὁ πολὺς συγγραφεὺς τοῦ « Ἐκφυλισμοῦ» καὶ μέγας φιλόσοφος, οὗ τὸ ὄνομα τυγχάνει βεβαίως γνωστὸν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις.

φαλή, ἀλλ' ἁπλῶς μέσον μεταδόσεως». Καὶ μ'ὅλα ταῦτα μὲ μεταχειρίζονται ὡς ἐὰν ἤμην κάποιος. Ναί, αὐτὸ εἶναι. Δὲν μεταχειρίζονται οὕτω ἐμὲ τὸν Λουδοβῖκον, διότι ἐνδιαφέρονται δι' ἐμέ, ἀλλὰ τὸν πρίγκηπα Καιταλοιπά.

Ἦτο ζηλότυπος πρὸς τὸν πρίγκηπα Καιταλοιτὰ θεωρῶν αὐτὸν σχεδὸν ὡς ἐχθρόν, ὅστις ἔθετεν ὑπὸ σκιὰν τὸ ἴδιον 'Εγώ του θέλων νὰ ἐξεγείρῃ ἐν αὐτῷ τὴν φιλοδοξίαν ἕνεκα τῶν τίτλων καὶ οὐχὶ διὰ τὰς ἀρετάς, ἃς ἐδώρησεν αὐτῷ ἡ τύχη.

'Αλλὰ τοῦτο δὲν ἦτο εἰς αὐτὸν πράγματι εὐχερές.

Ὁ πρίγκηψ Καιταλοιπὰ ἵστατο πάντοτε ἀνὰ πᾶν βῆμα πρὸ αὐτοῦ τόσον πιεστικῶς μὴ ἐπιτρέπων εἰς τὸν πτωχὸν Λουδοβῖκον νὰ ἐπικρατήσῃ. Ὁ πρίγκηψ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Πανεπισόημιον οὐχὶ τόσον πρὸς σπουδὴν ὅσον ἵνα μεθυσθῇ ἔτη τινὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ φοιτητικοῦ βίου. Τὰ μέλη τοῦ ὑψηλοῦ ἀριστοκρατικοῦ συνδέσμου, εἰς ὃν ἀνῆκε, τὸν ὑπεδέχοντο ἐρχόμενον εἰς τὸ Ζυθοπωλεῖον παραμερίζοντα εἰς δύο σειράς, παλαιοὶ δὲ καθηγηταί, οὓς ἐθαύμαζεν ἄχρι τοῦδε διὰ τὰ ἔξοχα συγγράμματα, συνεζήτουν θαυμάζοντες αὐτὸν προοερχόμενον πρὸ αὐτῶν καὶ ἐφαίνοντο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ἀκροάσεων μόνον περὶ ἐκείνου ὁμιλοῦντες. Ἤρκεσαν ταῦτα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν στρατόν. Ὁ συνταγματάρχης τὸν ἐπήνει διὰ τὴν εὐδοκίμησιν, ἣν ἐπέτυχεν εἰς τὸ σύνταγμα εἰς ὃ κατελέγετο, οἱ ἀνώτεροι ἐπεδαψίλευον αὐτῷ ποικίλας φιλοφρονήσεις, ἂν δέ τινες τούτων προσεποιοῦντο ὅτι δὲν ἔκαμνον οὐδεμίαν διάκρισιν μεταξὺ ἐκείνου καὶ ἄλλων ἀξιωματικῶν ἠσθάνετο ἐν τῇ συμπεριφορᾷ ταύτῃ τὴν προμελετημένην προσποίησιν, ἥτις τὸν δυσηρέστει. Ἐπειδὴ τέλος οὔτε εἰς τὰς μετὰ τῶν φίλων του ἐν τῇ λέσχῃ ὁμιλίας, οὔτε εἰς τὰς πομπὰς καὶ τὰς τελετὰς καὶ τὰς ἄλλας διασκεδάσεις τοῦ βίου τῆς φρουρᾶς εὕρισκεν ἰδίαν εὐχαρίστησιν σον κατέλιπεν ἔκτοτε τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν προαχθεὶς εἰς ἀνθυπίλαρχον καὶ ταχέως εἰς ἴλαρχον à la suite τοῦ συντάγματός του.

Ἐν τῷ βίῳ του φυσικῶς συνήντησε καὶ τὴν γυναῖκα. 'Αλλ' ὑπὸ ποίαν μορφήν! Μικραὶ σχέσεις πρὸς κυρίας τῶν θεάτρων, αἵτινες ἁπλῶς ἀπησχόλουν τὸ πνεῦμά του χωρὶς οὐδὲν νὰ καταλίπωσιν ἴχνος εἰς τὸν βίον του ἐκτὸς ἀριθμῶν τινων, οὓς ἐσημείωσεν εἰς τὸ βιβλίον τῶν ἐξόδων ὁ ἰδιαίτερος πιστός του γραμματεὺς καὶ παρελθοῦσαι δολοπλοκίαι κυριῶν τῆς συναναστροφῆς αἵτινες οὐδόλως ἔβλαψαν αὐτόν. Αὐταὶ ἦσαν ὅλαι αἱ πρὸς τὰς γυναῖκας σχέσεις του. Ἔρως ἀληθής, ὑψηλὸς θὰ παρεῖχε τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν βίον του. Ἀλλὰ τοιοῦτος ἔρως δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν καρδίαν του. Δὲν συνήντησε τάχα τὴν ἀξίαν γυναῖκα; Δὲν ἐξέθετε τάχα ἑαυτὸν οὐδόλως καὶ πάντῃ ἀδιάφορος δὲν ἠσθάνθη γυναικὸς δειλὸν ἔρωτα τὰς ἐλαφρὰς ἐκείνας τῆς ψυχῆς ἐξεγέρσεις αἵτινες ἠδύναντο νὰ φλεγμάνωσι τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ; Λοιπόν, παρήρχετο πρὸς τῆς γυναικὸς καὶ δὲν ἔβλεπεν ἐν αὐτῇ ἢ ἓν ἄγγελον ἡδονῆς. Ἐνέπεσε κανὰ τύχην ἢ ὀρθότερον διὰ τὸ μέγα ἐνδιαφέρον ὅπερ ἤγειρε πάντοτε ἡ περιουσία του καὶ ὁ τίτλος, εἰς καλῶς σκευωρηθεῖσαν μηχανορραφίαν ἥτις ἔφερεν αὐτὸν εἰς γάμον μετὰ συμπαθοῦς ἠγεμονίδος οὐχὶ δὲ ὡραίας οὔτε πλουσίας. Ἐξηγέρθη ὅθεν ἡ ὑποψία του καὶ εἰς τὰς εὐχὰς τῶν Δεσποινῶν καὶ τὰ μειδιάματα τῶν κυριῶν ἔβλεπε μόνον βλέψεις κερδοσκοποὶ κατὰ τῶν ἑκατομμυρίων του, ἠσθάνετο δὲ μεγάλην ἀποστροφὴν πρὸς τοὺς κύκλους οὓς προσήγγισε διὰ τοῦ γάμου.

Ἔσχε ποτὲ συνάντησίν τινα ἥτις ἐνεποίησεν αὐτῷ βαθυτάτην αἴσθησιν. Συνεταξείδευεν ἀπὸ τοῦ Schwarzwalde πρὸς τὸ Norderny καθήμενος εἰς τὸ αὐτὸ βαγόνιον μετὰ νεαρᾶς Μαγεντιανῆς. Ἦτον ἐκτάκτως ὡραία εὔθυμος, εὐφυής, πνευματώδης, διὰ τοῦτο δὲ προσείλκυσεν ἰσχυρῶς τὸν πρίγκηπα. Προσεπάθησε καθ' ὁδὸν νὰ φαίνηται λίαν φιλοφρονητικὸς πρὸς αὐτήν ἀλλ' ἔμενεν ἐκείνη ψυχρὰ οὐδὲν δεικνύουσα ἐνδιαφέρον. Ἴσως ἀκριβῶς ἡ ἀδιαφορία αὕτη ἔθελγε τὸν πρίγκηπα καὶ ἐξηκολούθησε τὰς φιλοφρονήσεις του καὶ ἐν τοῖς λουτροῖς. Διετήρει ἐκεῖ τὸ Incognito κυρίου von Gerau, ἡ δὲ ὡραία Μαγεντιανὴ ἥτις περιεστοιχίζετο καὶ ὑπὸ ἄλλων νέων ἔμαθε περὶ αὐτοῦ ἁπλῶς μόνον ὅτι ἦτο πλούσιος κτηματίας. Καὶ ναὶ μὲν ἐδέχετο τὰς καθημερινὰς ἀνθοδέσμας του ἀλλ' ἦτο καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους θαυμαστάς της ἀπροσπέλαστος. Πάντοτε ἐν τούτοις παρημέλει μᾶλλον τὸν πρίγκηπα ἢ τοὺς ἄλλους τοῦθ'ὅπερ ἔφερεν αὐτὸν εἰς μεγάλην μελαγχολίαν. Ἡμέραν τινὰ τότε ἦλθεν εἰς Rorderney ἔγκριτος κύριος ἵνα ἐπισκεφθῇ φιλικῶς τὸν πρίγκηπα Λουδοβῖκον. Ἠναγκάσθη καὶ οὗτος νὰ ἐπισκεφθῇ ἐπισήμως τὸν ξένον, ἐνεδύθη τὴν στολήν του καὶ ἤδη δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ τηρήσῃ μυστικὸν τὸν τίτλον του καὶ τὸ ὄνομά του. Ἡ ὡραία Μαγεντιανὴ εἶδεν αὐτὸν φέροντα κομψὴν κυανῆν χλαμύδα καὶ ἔμαθεν αὐθημερὸν τὸ ὄνομα τοῦ λάτρου της Οἱ τρόποι της μετεβλήθησαν ὡς διὰ μαγείας. Τώρα εἶχε μόνον δι' αὐτὸν ὀφθαλμούς, τὸν ἐτίμα δι' ἰδιαιτέρου χαιρετισμοῦ ὅστις ἐδικαίου τὰς τολμηροτέρας ἐλπίδας καὶ ἐδείκνυε διὰ τῆς τρυφερότητος ἐν τῷ βλέμματι καὶ τοῦ μειδιάματος ὅτι ἐζήτει συγγνώμην διότι δὲν ἀνεγνώρισε πρότερον τὴν ἀξίαν του. Ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος ἔβλεπε τὴν τρομερὰν ταύτην μεταλλαγὴν καὶ ἠσθάνετο βαθεῖαν αἰδῶ. Τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν ἠγωνίζοντο εἰς τὴν ψυχήν του ἐπὶ δύο ἡμέρας κατ' ἀλλήλων. Τὸ ἐκ γενετῆς εὐγενὲς αὐτοῦ φρόνημα ἐπίεζεν αὐτὸν νὰ μὴ ἐκμεταλευθῇ τὴν ὑπέροχον θέσιν του ἀλλὰ νὰ στρέψῃ τὰ νῶτα εἰς τὴν γυναῖκα ἣν τόσον ἐπιπολαίως ἐγνώρισε. Ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ψυχρὰ αὐτοῦ καταφρόνησις ἐψιθύριζεν εἰς τὸ οὖς του ἐφ'ὅσον ἐλάμβανεν ἐλαφράν τινα μεταβολὴν νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ ποθουμένου σκοποῦ. Καὶ τὸ χυδαῖον ἐνίκησε τὸ εὐγενές, ἐκεῖνος δὲ ὅστις εἰκοσιτετραετὴς αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀθῶον ριψάτω τὸν πρῶτον κατὰ τοῦ πρίγκηπος λίθον. Μετὰ ἐρωτικήν τινα συνάντησιν — καθ' ἣν ἡ ὡραία Μαγεντιανή, ἐνῷ θερμὰ φιλήματα ἐπέθετεν εἰς τὰ χείλη του, ἠρώτα αὐτὸν ἂν θὰ τῇ ἦτο πιστὸς ἐραστής — ἔστειλε πρὸς αὐτὴν ἓν δέμα περιέχον τὴν στολήν του καὶ πολύτιμον καρφοβελόνην ἐν σχήματι Γερμανικοῦ στέμματος πρὸς δὲ καὶ ἐπιστολὴν εἰς ἣν ἔγραφεν ὅτι τῇ παραχωρεῖ εἰς αἰώνιον κτῆμά της πᾶν ὅ,τι ἐν αὐτῷ ἠγάπησεν.

Ἡ ἀνάμνησις τῆς ἥκιστα ἱπποτικῆς ταύτης ἔριδος ἐπίεζεν αὐτὸν ἀλλ' ἡ μετάνοιά του δὲν ἐλάμβανε τὴν μορφὴν μείζονος ἐκτιμήσεως πρὸς τὴν γυναῖκα. Τοὐναντίον ἐπανήρχετο πάντοτε μᾶλλον εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῶν ἐρώτων τοῦ Δὸν Ζουὰν καὶ κατέκτα ὡς ἑκατομμυριοῦχος πρίγκηψ καὶ τὰ λοιπὰ ἐν ᾧ ὡς σκεπτικὸς Λουδοβῖκος ἀπέκλινεν ἀπὸ τῶν γυναικῶν.

Ἦτον ἐκ νεότητος λυρικὸς ποιητής, τὰ δὲ ποιήματα του αἰσθηματικὰ μᾶλλον ἢ θετικὰ ἦσαν πλήρη χάριτος καὶ ἐκφραστικότητος. Ἐχορήγει ἐκ τούτων τινὰ φέροντα ὁλόκληρον τὸ ὄνομα του εἰς μεγάλα ἑβδομαδιαῖα φύλλα καὶ οὐ μόνον ἐδημοσιεύοντο ἀμέσως ἀλλ' ἐπετύγχανε διὰ τούτων τὰς κολακευτικωτέρας προτάσεις πρὸς νέαν τακτικὴν συνεργασίαν. Τὸν ἠυχαρίστησεν ἀληθῶς ἡ ἐπιτυ-

χία αὕτη ἀλλὰ πάλιν ἐπὶ μικρόν. Ὑπὸ τὴν ἐπίρροὴν τοῦ δυσπίστου καὶ λεπτολόγου πνεύματός του ἔστειλε ποιήματά τινα εἰς διαφορους ἐφημερίδας ὑπὸ ψευδώνυμον. Καὶ διὰ τὴν δημοσίευσιν τούτων ὁτὲ μὲν οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἐλάμβανε, ὁτὲ δὲ ἀνεγίνωσκε χλευαστικὰς παρατηρήσεις εἰς τὸ ἐπιστολικὸν δελτίον τῆς Συνταξεως. Εἶχε λοιπὸν ἀρκετὰ καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.

Προσεπάθησε νὰ δοκιμάσῃ τὸν βίον τῶν ἐλαφρῶν διασκεδάσεων. 'Αλλ' ἄνευ πολλοῦ ἀποτελέσματος. Τὸ χαρτοπαίγνιον μετ'ὀλίγον δὲν τῷ ἤρεσε πλέον, διότι περὶ τὴν πρασίνην ἐν Μονάχῳ τράπεζαν προὐξένησεν αὐτῷ ἀηδίαν ἡ συντροφία ὀνομαστῶν γερόντων χαρτοπαικτῶν μὲ διασήμους Παρισινὰς ἑταίρας καὶ ἐν τῇ Βερολιναίᾳ λέσχῃ, ὅπου ἔπαιζε μόνον μὲ ἄτομα διακεκριμένα, δὲν ἠδυνήθη νὰ παίζῃ τόσον πολὺ ὥστε μεγάλα κέρδη ἢ μεγάλαι ἀπώλειαι νὰ προξενήσωσιν αὐτῷ οἱανδήποτε αἴσθησιν. Τὰ λιτὰ γεύματα παρεῖχον αὐτῷ μεγάλην εὐχαρίστησιν καὶ ἡ τράπεζά του διεκρίνετο πάντοτε ἐν τοῖς ἀριστοκρατικοῖς κύκλοις. 'Αλλ' ἐκορέσθη μετ' ὀλίγον καὶ τούτων, διότι ἡ ἐκ τῆς κραιπάλης δυσθυμία ἐφαίνετο αὐτῷ μεγάλη ἀμοιβὴ διὰ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς οἰνοποσίας. Τοῦτο παρεκίνει τοὺς ξένους του νὰ σκώπτωσιν αὐτὸν διὰ τὴν λιτότητα καὶ νὰ τῷ ἐπιδεικνύωσι τὴν ἱστορικὴν γιγαντιαίων διαστάσεων ντομουζάναν, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὰ χρονικὰ τῆς ἱστορίας, οἱ προπάτορές του ἐξεκένουν κατὰ τὰ συμπόσιά των, καίτι τότε ὁ οἶνος τῆς Βουργουνδίας δὲν ἦτο τόσον εὐγενὴς ὡς σήμερον. Ὁ ἐκ τῆς οἰνοποσίας ἐνθουσιασμὸς τῶν ἄλλων ἐγέννησεν ἐν αὐτῷ τέλος τὴν ἀηδίαν πρὸς τὰ γεύματα καὶ ἀπώλεσε βαθμηδὸν καὶ τὴν εὐχαρίστησιν πρὸς τὰ ἐκλεκτότερα ἐπίσημα δεῖπνα.

Ὅτε ἡμέραν τινὰ ἠσθένησε διαμένων εἰς ἰδιοκτησίαν ἐκτάσεως μικροῦ βασιλείου, ἐκάλεσε τὸν ἰατρὸν τῆς περιοχῆς. Ὁ ἰατρὸς οὗτος, ὅστις βραδύτερον ἔμελλε νὰ καταστῇ ἔνδοξος, ἦτο τότε νέος, ἄγνωστος καὶ ἀφανὴς ἰατρὸς τῶν χωρίων. Ὁ πρίγκηψ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀναγνωρίσας ὅτι ἔμελλεν οὗτος νὰ καταλάβῃ μεγάλην φήμην καὶ θέσιν τὸν περιέβαλε διὰ μεγάλης ἐμπιστοσύνης. Παρεπονεῖτο εἰς αὐτὸν ἡμέραν τινὰ διὰ τὴν ἀηδίαν καὶ τὴν μονοτονίαν τοῦ βίου του καὶ τὸν ἠρώτα ὁτὲ μὲν σπουδάζων, ὁτὲ δὲ ἀστειευόμενος τί νὰ πράξῃ.

«Δώσατε πρακτικόν τινα σκοπὸν εἰς τὸν βίον σας, Πρίγκηψ, ἀπήντησεν ὁ Dr Bäckor, ἀσχοληθῆτε εἰς κάτι τί!»

Ὁ Πρίγκηψ Λουδοβῖκος ἐμειδίασεν εἰρωνικῶς. «Πρὸς τί νὰ ἀσχοληθῶ; Ὅλα διὰ τὰ ὁποῖα σεῖς οἱ ἄλλοι ἀσχολεῖσθε, διὰ τὰ ὁποῖα καταβάλλετε τὴν ἰσχυροτέραν δύναμίν σας, ὅλα τὰ ἔχω κάλλιστα! Χρῆμα! Ὅταν δὲν ἀνάπτω τὰ σιγάρα μου εἰς τὸ φῶς ἑκατὸν ταλλήρων ἢ δὲν ἐπιτρέπω νὰ τρυπήσωσι τὴν γῆν δύναμαι νὰ μὴ προβάλλω τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας μου! Εὔνοιαν γυναικῶν; Τὰ ἐπισκεπτήριά μου ἁπλῶς ἀρκοῦσι νὰ μοὶ προμηθεύσωσι πλείονα φιλίαν γυναικῶν ἢ ὅσην ἐπιτρέπει ἡ ὑγεία μου! Τιμάς; Εἴκοσι καὶ ἓξ ἐτῶν εἶμαι μεγαλόσταυρος τῶν ἀνωτέρων παρασήμων, ἔχω δὲ καὶ τὸ προνόμιον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὅτι φέρω εἰς τὰς φλέβας αἷμα ἡγεμονικόν. Δύναμιν; 'Ακούσατε, ἀγαπητέ μου ἰατρέ, πιστεύω μετὰ πεποιθήσεως ὅτι θὰ ἠδυνάμην νὰ πυροβολήσω τὸν φεγγίτην μιᾶς στέγης ἱστάμενος ἐπὶ τῆς ἰδίας στέγης χωρὶς τὸ πρᾶγμα νὰ μοῦ προξενήσῃ καμμίαν ἐντύπωσιν. Τάχα δόξαν καὶ δύναμιν; Τὸ ὄνομά μου εἶναι ἴσως γνωστότερον ἢ τὸ τοῦ Goethe καὶ εἰς ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικὰ ἕκαστος πρίγκηψ Hochstein ἀναφέρεται πάντοτε καὶ ἂν οὐδὲν ἔπραξεν ἐν τῷ βίῳ του. Πρὸς τί λοιπὸν νὰ ἀσχοληθῶ;

—«Πρὸς εὐχαρίστησιν! ἀπήντησεν ὁ DrBaecker, «καὶ θὰ εὕρητε τὴν εὐχαρίστησιν μόνον ὅταν ἐργάζεσθε καὶ φροντίζετε νὰ διατηρῆτε τὴν πατρικὴν περιουσίαν σας, ὡς λέγει ὁ πατὴρ Goethe.»

'Αλλὰ νὰ ἐπιτύχῃ τις τὴν εὐχαρίστησιν αὐτῆς καὶ τὴν ἡδονὴν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀσχολίᾳ, αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ἡ μεγάλη ἐν τῷ βίῳ τέχνη. Ὁ πρίγκηψ ἠδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ταύτην, ἂν ἠσχολεῖτο σπουδαίως εἴς τινα τέχνην ἢ ἐπιστήμην ἢ κοινωφελὲς ἐπάγγελμα καὶ οὐχὶ ἁπλῶς πρὸς ψυχικὴν διασκέδασιν. Καὶ πρὸς τοῦτο ἀπητεῖτο ἱκανὴ δύναμις δεξιότητος εἰς τὸ νὰ διευθύνῃ ἑαυτόν, τὴν ὁποίαν ἀτυχῶς δὲν κατεῖχεν. Εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις, ὅλας τὰς ἐπιστήμας οἱ ἀρχάριοι εἶναι φιλόπονοι, ὑπομονητικοὶ καὶ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας φθάνουσιν μετὰ μακρὰν πορείαν. Ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος δὲν εἶχε πρὸς τοῦτο τὴν ἀκαιτουμένην αὐταπάρνησιν. Κατηνάλισκε τὸν βίον εἰς ἐπιπολαιότητας καὶ ἔζη αἰσθανόμενος ἑαυτὸν τόσον στενόχωρον ὅσον ὁ 'Ιωᾶς ἐν τῷ κήτει. 'Εταξείδευσεν ἐπὶ ἥμισυ ἔτος εἰς τὰς 'Ινδίας κυνηγῶν τίγρεις, ὁτὲ δὲ ἠρωτήθη ὑπὸ φίλων του ἐν τῇ λέσχῃ ἂν ἠυχαριστήθη εἰς τὸ ταξείδιον ἐκεῖνο ἀπήντησε σείων τοὺς ὤμους του «Ἐκυνήγησα ἁπλῶς τίγρεις, ἐκαθήμην εἰς τὸ περίφραγμά μου τοποθετημένον καλῶς ἐπὶ πράου ἐλέφαντος καὶ ἐπυροβόλουν ἐκεῖθεν ὡς ἐντὸς ὑελίνου διαφράγματος. 'Αγοράσατε καὶ σεῖς μεγάλην γαλῆν ἐξ 'Ασίας ἢ 'Αφρικῆς, τοποθετήσατε αὐτὴν εἰς ἕνα κλωβὸν τοῦ πάρκου σας καὶ πυροβολήσατέ την νὰ πέσῃ νεκρά. Εἶναι περίπου τὸ αὐτό. Ναὶ μὲν ἡ σκηνὴ εἶναι ἧττον παραστατική, οἱ δορυφόροι ὀλιγώτεροι, καὶ αἱ κραυγαὶ καὶ οἱ σφαδασμοί, ἀλλ' εἶναι προτιμότερον τοῦτο κατὰ τὴν κρίσιν μου, δὲν ἔχετε δὲ οὔτε τὴν θερμότητα οὔτε τοὺς σκνίπας ἐκείνους!»

Οἱ φίλοι του ἐγέλασαν, εἰς δὲ γέρων εἶπεν εἰς τὸν πρίγκηπα «πάσχετε ἀπὸ διανοητικὴν τύφλωσιν, ἀγαπητέ μου πρίγκηψ, καὶ δὲν σᾶς ἤθελον ἐγὼ οὔτε ὡς δήμιον.»

Ὁ γέρων εἶχε δίκαιον· ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος ἔβλεπε τὸν βίον γογγύζων πάντοτε μονοτόνως. Πόσον ἀπείρως ἀληθεῖς εἶναι οἱ στίχοι τοῦ Schiler.

«πρέπει νὰ εὔχηται καὶ νὰ ἐλπίζῃ καὶ νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν ἐπομένην ὁ ἄνθρωπος,
διὰ νὰ ὑποφέρῃ τοῦ βίου τὸν ἀγῶνα καὶ τῶν ἡμερῶν τὴν κουραστικὴν μονοτονίαν.»

'Αλλ' ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος οὔτε ἠύχετο, οὔτε ἤλπιζεν, οὔτε ἐφρόντιζε περί τινος καὶ ἀναλογιζόμενος τὸ μέλλον ἔβλεπεν αὐτὸ ὑπὸ μορφὴν τέρατος ἰσχυρῶς χασμωμένου καὶ ἡμιυπνώττοντος. 'Ετήκετο ἐκ τοῦ διακαοῦς πόθου περὶ τῆς σωτηρίας του ἔτρεχε κατόπιν αὐτῆς μέχρι τοῦ τέλους τοῦ κόσμου, ἀλλὰ δὲν κατώρθου νὰ τὴν φθάσῃ.

'Εσκόπει νὰ ἐπιχειρήσῃ ταξείδιον εἰς Νορβηγίαν χάριν κυνηγίου, ὅτε τῷ 1870 ἐξερράγη ὁ πόλεμος. Τῷ 1866 ἦτο εἰς 'Αφρικὴν καὶ ἔμαθε τὰ συμβάντα τοῦ θέρους ὅτε τὰ πάντα εἶχον παρέλθει. Ἤδη ὅμως ἐπέτυχε νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ σύνταγμά του, τὸ πρῶτον τοῦ ἱππικοῦ τῆς φρουρᾶς εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο ἴλαρχος à la suite. Καὶ ἵνα εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν οὐχὶ τόσον ὁ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἔρως καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς παρεκίνησεν αὐτὸν ὅσον ἡ ἐλπίς, ὅτι ὁ πόλε-

μος θὰ παρεῖχεν εἰς αὐτὸν ἄγνωστα τέως αἰσθήματα.

Ἔμελλε καὶ τώρα πάλιν νὰ ψευσθῇ; Σχεδὸν ἐφαίνετο τοῦτο. Διότι κατὰ τὰς δέκα καὶ τέσσαρας ἡμέρας, καθ' ἃς ἔμενεν εἰς τὴν ἐχθρικὴν χώραν, οὐδὲν συνέβη εἰς αὐτόν. Διότι ὅταν τις συνοδεύεται ἀπὸ δύο καλοὺς ὑπηρέτας καὶ εἶναι ἐφωδιασμένος μὲ χρῆμα ἄπειρον, καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ στρατόπεδον μάλιστα μετὰ πορείαν νικηφόρον δὲν ὑπομένει οὐδεμίαν κακουχίαν, εἰς προσωπικοὺς δὲ ἡρωϊσμοὺς καὶ εἰς ἔκτακτα τολμήματα δὲν ἦτο εὐκαιρία ἀκόμη.

Οὕτω πάλιν βυθισμένος εἰς μακρὰν σιγὴν, ἵστατο ἐν τῷ μέσῳ τῶν συντρόφων του κατὰ μέτωπον τοῦ συντάγματός του καὶ ἐκάπνιζε τὸ σιγάρον του. Ἀλλ' ἐφαίνοντο τώρα οἱ Γάλλοι προχωροῦντες πρὸς τὴν κοιλάδα, αἱ πυροβολαρχίαι των ἐκινοῦντο ἐγγύτερον, αἱ ὀβίδες ἐκρηγνύμεναι ἐντὸς τῆς κοιλάδος ἔπιπτον ὄπισθεν τῶν Γερμανικῶν πυροβολαρχιῶν. Μία ἐξερρήγνυτο κατὰ τὰς θέσεις τῶν ἀνδρῶν τοῦ Πεζικοῦ καὶ ἐφόνευε καὶ ἐτραυμάτιζε πλείστους στρατιώτας, ἄλλη δὲ διηυθύνετο κατὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς ὑπηρεσίας. Εἰς τὸν χαρακτηριστικὸν ὑψηλότατον ἦχον τῶν ὀβίδων ἐμίγνυτο ὁ βραχὺς καὶ ὀξὺς ἦχος τῶν σφαιρῶν τῶν πυροβόλων ὅπλων, δι' ὧν ἔβαλλον ἀραιὰ σώματα ἀνδρῶν τοῦ Πεζικοῦ χωροῦντα πρὸς τὰ πρόσω τροχάδην.

Τὸ Πυροβολικὸν ἦτο πολὺ ἀσθενές. ὥστε νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀντίστασιν, ὁ δὲ συνταγματάρχης ὁ διευθύνων τοῦτο, ἀφ' οὗ διέταξε νὰ ρίψωσι βολάς τινας κατὰ τοῦ προχωροῦντος ἐγγύτερον Γαλλικοῦ Πεζικοῦ, ἐσκέπτετο νὰ ὑποχωρήσῃ, ὅτε ἀξιωματικὸς ἐκ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς καταφθάσας ἀνήγγειλεν, ὅτι ἐξεκίνησεν ἡ 38 ταξιαρχία τοῦ Πεζικοῦ, σύνταγμα τῆς ὁποίας ἠκολούθει αὐτὸν, τὸ δ' ἕτερον τμῆμα ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ καταφθάσῃ ἐρχόμενον δρομαίως. Οὐρά! Οὐρά! ἐφώναξαν μὲ ὅλην των τὴν δύναμιν πυροβοληταί, πεζοί, ἱππεῖς. Οὐρά, ἠκούετο μακρόθεν ἐκ τοῦ εἰς μικροὺς στοίχους ἐρχομένου στρατοῦ, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου παρὰ τὸν συνταγματάρχην ἵππευεν εἰς στρατηγός. Οἱ ἀξιωματικοὶ μετ' ὀλίγον ἀντήλλασσον ἀσπασμούς, ὁ δὲ στρατηγὸς ἔδιδε διαταγάς, ἐν ᾧ ὅλον τὸ σύνταγμα εἶχεν ἤδη φθάσει εἰς τὴν κοιλάδα. (ἕπεται συνέχεια)

Α. Γ. Τραμπαδῶρος

ΠΡΩΤΗΣ ΜΑΙΟΥ Η ΠΑΡΑΜΟΝΗ

Ἠγόρασα ἓν ἄνθος ἄνευ μύρου, σύμβολον τοῦτο τῆς ζωῆς τῆς ἰδικῆς μου, ἥτις θέλει παρέλθῃ ἄνευ οὐδεμιᾶς εὐωδίας. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἄνθους τούτου πόσα ἐσκέφθην!....

Ἀνεπόλησα Μαΐων ἄλλων τὴν παραμονήν, ὁπότε μικρὸς καὶ νήπιος ἔτι μετέβαινον τρέχων ἀνὰ τοὺς κήπους καὶ συνέλεγον ἀγροτικὰ ἄνθη ἄνευ ἀρώματος καὶ ἐκεῖνα. Ζωὴ γλυκεῖα ἡ ἐκλιποῦσα ὅμως Αὕτη!

Ἄφροντις ὡς χρυσαλλὶς καὶ ὡς ἐκείνη ἱστάμενος ἐκόσμουν τὸ σῶμά μου ὅλον διὰ κιτρίνων ἀνθυλλίων, ἐπὶ καλάμου ἱππεύων καὶ διὰ τῶν ἰδίων τρέχων ποδῶν μου.

Καὶ ἀνεμνήσθην ἄλλων Μαΐων τὴν παραμονήν, πολλῷ ὕστερον ἐκείνων, καὶ ὀλιγώτερον τῆς παρούσης ἀπέχουσαν, καθ' ἣν ἐψέλλιζον ἀσμάτια μεστὰ πάθους ἐρωτικοῦ, ἀγάπης ἀγνῆς, ᾠδὰς γλυκυθύμους!

Ἤμην εὐτυχὴς ἀρά γε τότε;

Καὶ κοῦρος ἀφέθην εἰς τοῦ μέλλοντος ὀνειροπολήματα, καὶ ἐφαντάσθην ἄλλων Μαΐων τὴν παραμονήν, καὶ ταύτην πάσης ἄλλης γλυκυτέραν ἤλπισα, καὶ πλειότερον μειλιχίαν καὶ πολλῷ πλέον εὐμενῆ καὶ χαρίεσσαν.

Καὶ ἀγκάλην θερμὴν ἐφαντάσθην, καὶ χεῖρας χαριτοβρύτους, αἵτινες νὰ μοὶ προσφέρωσιν ἄνθη, καὶ χείλη ρόδινα, παντὸς ρόδου πλειότερον μυρόεντα, νὰ μοὶ ἐπεύχωνται εὐτυχίαν καὶ χαρμονήν.

Καὶ παντὸς ἴου ὀφθαλμοὺς ὠνειροπόλησα αἰδημονεστέρους καὶ κόμην ἐγὼ πάσης αὔρας λεπτοτέραν, καὶ πάσης ἀποπνοίας ἀρωματώδους πλειότερον ἐλαφράν.

Ἐζήτησα τότε νὰ ὀσφρανθῶ τὸ ἄνθος μου. Ἀλλὰ τὸ εἶδον μαραινόμενον. Καὶ τὸ ὄνειρόν μου πρὸς στιγμὴν ἀνεστάλη, πλὴν γόησσα φαντασία ἤδη μὲ εἶχε παρασύρῃ, καὶ γλυκέων κερασμάτων οἰνοχόος μὲ εἶχε συμπαραλάβῃ ὀνειροπόλησις.

Πρὸς στιγμὴν κατεθλίβην διὰ τοῦ ἄνθους μου τὸν μαρασμόν, καὶ διότι ἐσκέφθην ὅτι καὶ ἐγὼ ἴσως οὐδόλως ἐκείνου μονιμώτερος, οὐδὲ ἐμοῦ ὁ βίος ὀλιγώτερον τοῦ ἐκείνου ἐφήμερος.

Καὶ ἤδη ἐπανῆλθον εἰς τὴν σήμερον, ὁπότε ξένος καὶ εἰς ξένην, ἄνευ φίλου ἐγὼ μεθ' οὗ νὰ συνδιασκεδάσω, μακρὰν ὀφθαλμῶν παντὸς ἄλλου προσφιλεστέρων παρ' ὧν νὰ ἀρυσθῶ τὴν ἡδονικὴν ρέμβην καὶ τὴν μεστὴν γλυκύτητος μελαγχολίαν.

Ἑνὸς ὀφθαλμῶν ζεύγους δεσμώτης δύστηνος ἐγώ, πῶς θλίβομαι μακρυνόμενος τῆς εἱρκτῆς μου!

Διατὶ ἡ σήμερον δι' ἐμὲ οὐδὲν ἔχει θέλγητρον, ἂν καὶ τόσαι καλλοναὶ τοὺς ἄλλους θέλγουσαι περὶ ἐμὲ συνωθοῦνται, καὶ τόσοι ὀφθαλμοὶ πλειότερον ἴσως ἐκείνων φλογερώτεροι, καὶ ἔτι μᾶλλον λαμπροὶ καὶ πολλῷ πλέον γλυκεῖς καὶ εὐφρόσυνοι;

Δοῦλος ὡρισμένου κάλλους ἐγώ, καὶ ὡρισμένης κόμης ὁ ψάλτης, διατὶ μετὰ τῶν ἄλλων νὰ μὴ συγχαίρω;

Ἀλλ' ἆρά γε πάντες χαίρουσιν οἰγελῶντες καὶ πάντες εὐφραίνονται οἱ χαρμόσυνοι παριστάμενοι; Πόσοι ἐμοῦ δυστυχέστεροι, καὶ πόσοι ἄλλοι ἐμοῦ πλειότερον τεθλιμμένοι!...

Ἀλλὰ τὸ ἄνθος μου εἶχε μαρανθῇ ἤδη. Καὶ τὸ ὄνειρόν μου πρὸ μακροῦ διεκόπη!...

Ἀθῆναι. **Ι. Πάκη Παπασταθόπουλος.**

Η ΜΑΓΕΜΕΝΗ ΧΩΡΑ

(Ἐκ τῶν τῆς Ἀγγλίδος Mrs Hemans).

Σ' ἄκουσα, Μάννα, νὰ μιλῇς γιὰ μ'ἄλλη χώρα ξένη
Ποῦ ὅσοι ἐκεῖ πέρα κατοικοῦν εἶν' ὅλοι εὐτυχισμένοι,
Ὤ! πές μου, Μάννα, ποῦ εἶν' αὐτὸ τὸ γελαστὸ ἀκρογυάλι,
Θέ νὰ τὸ ἰδῶ καμμιὰ φορὰ 'μπροστά μου νὰ προβάλῃ;
Μὴν εἶν' ἐκεῖ ποῦ ἡ πράσινες πορτοκαλλιὲς ἀνθίζουν
Καὶ πεταλοῦδες πλουμιστὲς 'στὰ μῦρτα φτερουγίζουν;
— Δὲν εἶν' ἐκεῖ παιδί μου!...

Μὴν εἶν' ἐκεῖ τὸ μυθικὸ κι' ὁλόχαρο βασίλειο
Ἐκεῖ ποῦ ἀνθίζ' ἡ χουρμαδιὰ μέσα 'στόν πύρινο ἥλιο;
Μὴν εἶν' ἐκεῖ ποῦ ἄλλα νησιά, μές' σὲ πελάγη ξένα,
Πλούσι' ἀπό μῦρα καὶ δροσιὲς καὶ δάση μυρωμένα
Μ' ἄλλα παράξενα πουλιὰ καὶ μ' ἄλλα τραγουδάκι
Χύνουν χαρὰ μές 'στὴν καρδιὰ καὶ διώχνουν τὰ φαρμάκια:
— Δὲν εἶν' ἐκεῖ παιδί μου!...

Μὴν εἶν' ἐκεῖ, μητέρα μου, ποῦ τὸ βιβλίο γράφει
Πῶς τρέχουν μύριοι ποταμοὶ 'σὲ ἄμμο ἀπὸ χρυσάφι;
Μὴν εἶν' ἐκεῖ ποῦ κρύβουνε χίλια διαμάντα οἱ κάμποι
Ποῦ ὁ ἀμέθυστος γελᾷ καὶ τὸ ῥουμπίνι λάμπει,
Ποῦ ἔχουνε δένδρα οἱ θάλασσες ἀπὸ λαμπρὸ κοράλλι
Μὴν εἶν' ἐκεῖ τὸ γελαστό, τὸ μυθικὸ ἀκρογυάλι;
— Δὲν εἶν' ἐκεῖ παιδί μου!...

Ἀκόμα δὲν τὴν εἶδανε, παιδί μου, ἀνθρώπου μάτια
Καὶ τὰ τραγούδια ποῦ ἀντηχοῦν 'ςτὰ μαγικά της πλάτια
Ἀνθρώπου αὐτιὰ δὲν τ' ἄκουσαν!.. ὁ Θάνατος κι' ἡ Λύπη
Ἀπὸ τὰ πλούσια μέρη της παιδί μου πάντα λείπει.
Γλυκύτερη ἀπ' ὄνειρα περίμορφα καὶ πλείσια
Μὲ χίλιες πλάνες Ὠμορφιές, ἁπλώνεται περίσσια
Πέρ' ἀπ' τὰ νέφη τ' Οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τὸν τάφο πέρα
Ἡ μαγεμένη σφαίρα!...

Ναύπλιον 1900. **Θρασ. Ζωΐόπουλος.**

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Θεωρίαι τοῦ κ. Κ. Ν. Μανιάκη

Ἀντεισαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου

Τίς ἡ αἰτία τῆς μὴ ἐμφανίσεως ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι ἀρίστων ἀριστοτεχνῶν. Τίς ἡ ἀξία τῆς καθωμιλημένης ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ὁ παρ' ἡμῖν διαπρεπὴς λόγιος ἀνὴρ κ. Μανιάκης συγγραφεὺς διαφόρων νομικῶν ἔργων ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν καὶ τοῦ ξένου κόσμου διὰ τὰ φιλολογικὰ αὐτοῦ ἔργα, εὐχαρίστως δὲ ἀνέγνωμεν ἐν τῷ παγκοσμίῳ περιοδικῷ τοῦ Λονδίνου «The Sphere» ἀπὸ 5 Μαΐου 1900 τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ γενομένην εὔφημον μνείαν περὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ ἰδίως περὶ τοῦ τελευταίου ἔργου του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀμερικὴ καὶ Ἑλλὰς» συνταχθὲν ἀγγλιστὶ, καὶ περὶ οὗ πολὺς ἤδη ἐγένετο λόγος ὑπὸ τῶν Ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο ἀνέγραψε καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ κ. Μανιάκη μὲ τὴν σημείωσιν *ὁ λόγιος Ἕλλην*.

Ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη θὰ προθυμοποιηθῇ νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν νομομαθῆ Ἕλληνα πατριώτην τὴν εἰς τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ εἰρημένου ἔργου του, περὶ οὗ ὡς μετὰ θετικότητος ἐπληροφορήθημεν, ὁ συγγραφεὺς ἠξιώθη τῆς ὑψηλῆς τιμῆς νὰ λάβῃ συγχαριτήριους καὶ ἐπαινετικὰς ἐπιστολάς, οὐ μόνον παρ' ἁπάντων τῶν ὑπουργῶν τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ προέδρου κ. Γουλιέλμου Μακίνλεϋ. Ἐν τῇ ἐνταῦθα ἐκδιδομένῃ ἐφημερίδι ἡ «Πρόοδος» σημειοῦται, ὅτι ὁ Μανιάκης συνιστᾷ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἔργου του τούτου εἰς τοὺς συμπολίτας του, ὅταν οὗτοι ἤθελον ἀπαλλαγῇ τῶν καπνῶν τῆς μέθης εἰς ἣν βυθίζουσιν αὐτοὺς οἱ ἐκλογικοὶ ἀγῶνες καὶ ὅταν θ' ἀποκτήσωσι τύπον προσήκοντα, ἀκέραιον καὶ ἀναμφισβητήτως ἀνεξάρτητον καὶ ἀνεπηρέαστον.

Εὐχαρίστως ἀνέγνωμεν ἐν τῷ ἀπὸ 28 Ἀπριλίου ἐ.ἔ. φύλλῳ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἶρις» δημοσιευθείσης κρίσεως περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ κ. Μανιάκη καὶ τὰς περὶ καλλιτεχνίας ἰδέας αὐτοῦ. Δραττόμεθα δὲ τῆς εὐκαιρίας νὰ καταστήσωμεν αὐτὰς γνωστὰς καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, διότι αἱ ἰδέαι αὐτοῦ ἀναφέρονται καὶ εἰς τὴν παραμεληθεῖσαν ὡς ὤφειλεν μαρμαρογλυφικὴν βιομηχανίαν, ἥτις, ἐνῷ ἤδη διατελεῖ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς ἐκινδύνευσεν ἐπ' ἐσχάτων νὰ ἀποπνιγῇ ἐν τῇ ἀναγεννήσει της, ὡς ἐκ τῆς μελετηθείσης ἀπαλλοτριώσεως τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ὑπολειφθέντος καὶ μὴ εἰσέτι ἀπαλλοτριωθέντος μέρους τοῦ λατομείου τῶν μαρμάρων τῆς Πεντέλης.

« Ὅπως λέγει ὁ κ. Μανιάκης, ὑπάρχει ζώνη τις τῆς ὑδρογείου ἐν ᾗ ὡραία καὶ κανονικὴ πλᾶσις «Φύσις» εἶναι ὁ Δημιουργὸς οὕτως ἔδωκεν εἰς λαόν τινα τῆς γῆινης ταύτης ζώνης χῶρον, χρόνον καὶ σχολὴν ἵνα ἐν τῇ νεότητι καὶ βιωτικῇ αὐτοῦ χαρᾷ, τὸ ἔργον ὅπερ ἐκ τῆς χειρός του προῆλθεν καθαρὸν καὶ ὡραῖον νὰ ψαύσῃ καὶ οὕτω πως νὰ πλάσῃ αὐτὸ ὥστε νὰ μένῃ μνημεῖον διαρκὲς διὰ πάντας τοὺς αἰῶνας. Ὁ λαὸς οὗτος εἶναι ὁ ἑλληνικός.

Καὶ τῷ ὄντι μόνον εἰς τοὺς προγόνους ἡμῶν εἶχεν ἀποκαλυφθῇ ἡ θεότης τῆς Καλλονῆς μετὰ τῶν χαρίτων ἀχωρίστων αὐτῆς συντρόφων. Καὶ αὐταὶ δὲ αἱ τὰ μάλιστα ἀφῃρημέναι ἔννοιαι τῆς διανοίας των ὑπὸ τὴν σμίλην τῶν γλυπτῶν ἐλάμβανον ὡραῖον σῶμα καὶ καθίσταντο χαριέσσαι καὶ τερψίθυμοι εἰκόνες.

Ὁ Φειδίας ὅταν τὸν ἐρίγδουπον Δία ἔπλασεν, ἠσθάνθη αὐτὸν ὅτε ἀνέγνωσε τοὺς ἑξῆς ἀθανάτους στίχους τοῦ Ὁμήρου:

Ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσιν νεῦσε Κρονίων.
Ἀμβροσίαν δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
Κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· μέγαν δ' ὤλολυξεν Ὄλυμπον.

Ἐκ τῆς τοιαύτης περιγραφῆς κατῆλθεν ἔμπνευσις εἰς τὸν καλλιτέχνην, ἵνα προσέλθῃ πλησιέστερον εἰς τὸν θεόν, καὶ μεγαλοπρεπεία καὶ ἀγάπη περιεπτυχθῇ αὐτόν.

Ὅμοια μνημεῖα εἰσὶ τὰ κλασικὰ ἔργα τῆς χειρὸς τῶν ἀριστοτεχνῶν. Αἱ ὑπ' αὐτῶν ἀποτυπωθεῖσαι τέλειαι ἀνθρώπιναι μορφαὶ παρίστανται ὡς ὁρῶσαι καὶ λαλοῦσαι, ὡς ἐάν τις μαγικὴ ῥάβδος τὰς ἤγγισε καὶ τὴν ζωὴν εἰς εἰς τὸν λίθον καὶ τὸ λίνον ἐνεφύσησεν. Οἱ καλλιτέχναι ἐκεῖνοι ὡμίλησαν διὰ τῶν ἔργων των καὶ ἐσιώπησαν. Νῦν δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ἵστανται ὡς πύργων φάροι ἐν μέσῳ τρυκυμιώδους θαλάσσης καὶ ὁ ναυτίλος ὅστις πρὸς τούτους διευθύνεται, ποτὲ δὲν θὰ βυθισθῇ.

Ἡ ἀκμὴ αὕτη τοῦ λεπτευαισθήτου ἀνθρωπίνου πνεύματος δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἔκτακτον φαινόμενον τῆς κατ' ἄνθρωπον τελειότητος. Ἐὰν ἡ φύσις εἶναι ἐκείνη ἥτις ἐν τῷ φυτῷ βλαστάνει ἐν τῷ σκώληκι ἐνειλεῖται ἐν τῷ πυρὶ περιλάμπει ἐν τῷ κρυστάλλῳ ἑξάγωνα σχηματίζει ἐν τῇ μελίσσῃ κηρὸν καὶ μέλι ἐντὸς γεωμετρικῶς κατασκευασμένων κυψέλης, κελλίων σωναθροίζει καὶ εἰς αὐτὰ καὶ εἰς πολλὰ εἴδη ζώων μετά τινος σκοπίμου καὶ ἐπισταμένης δεξιότητος ἐνεργεῖ ὥστε αὕτη νὰ φαίνηται ὅτι ἐν πᾶσι τούτοις ἁπλοῦν ἔνστικτον εἰς καλλιτεχνίαν ἀνύψωσεν, διατὶ τάχα νὰ μὴ εἶναι λογικὸν νὰ διισχυρισθῇ τίς ὅτι οὐχὶ ἔκτακτον φαινόμενον ἐν τῷ κόσμῳ ἦν ἡ δημιουργία τῶν ἀμιμήτων ἐκείνων καλλιτεχνικῶν ἔργων, ἀλλ' ἡ φυσικὴ ἰδιότης τοῦ ἀνθρώπου, πλασθέντος κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ θεοῦ, τοῦ ν' ἀναδεικνύεται καλλιτέχνης καὶ σοφὸς ὅταν ἀντιλαμβάνηται τῶν νομάτων τῆς φύσεως;

Ἀλλὰ τίς ἡ αἰτία τῆς μὴ ἐμφανίσεως καὶ εἰς μεταγενεστέρας ἐποχὰς ὁμοίων ἀριστοτεχνῶν; Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ ἔθνος ὅπερ νὰ ἤκμασε, κατά τε τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς ὡραίας τέχνας, χωρὶς νὰ ὑπῆρξεν ἐν ταυτῷ περίφημον διὰ τὰ πλούτη του.

Ὁ αἰὼν τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Φειδίου ἦν ὁ εὐτυ-

χέστατος αἰὼν τοῦ ἑλλ. ἐμπορίου καὶ ὁ αἰὼν τῶν Πετράρχου καὶ Ραφαὴλ τοῦ Ἰταλικοῦ.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἐνεφάνη ἐν Ἑλλάδι ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ὑπεροχὴ τῶν ἐξόχων ἐπιστημόνων καὶ τεχνητῶν, τῶν περιφήμων στρατηγῶν καὶ ναυάρχων ὡς καὶ τῶν ἐπιφανῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τὸ ἐξαγωγικὸν τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον ἤκμαζεν ἀναλόγως τῆς τεραστίας αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ· ἡ δὲ ἑλληνικὴ ναυτιλία μετακομίζουσα τὰ ἄπειρα προϊόντα τῆς γεωπονίας τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς τέχνης εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀπεκόμιζεν ἀναρρίθμητα πλούτη εἰς ἃ προσετίθεντο καὶ οἱ τοῦ Λαυρίου θησαυροί.

Ἡ ἀκμὴ αὕτη τῆς ἑλλ. εὐπραγίας ὀφείλεται εἰς τὰς οἰκονομολογικὰς ἀρχὰς τῶν ἀρχαίων. Τότε οἱ διευθύνοντες τὰς τύχας τῶν πολιτειῶν ἐπρέσβευον ὅτι τὴν οἰκονομικὴν τιμὴν τῆς χώρας δὲν δύναται νὰ ὑποστηρίξωσι πολλοὶ νόμοι οὔτε σμήνη ἀπόρων ὑπαλλήλων οὔτε δάνεια· οὔτε οἰκονομικοὶ περὶ δανείων συνδυασμοὶ ἀλλὰ μόνον ἡ φιλοπονία τῶν κατοίκων καὶ ἡ ἀναζωπύρησις τοῦ πρὸς τὴν ἐργασίαν ζήλου αὐτῶν.

Οὐδὲν οἱ τότε διευθύνοντες τὰ κοινὰ παρέλιπον πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ λατομεῖα τῶν μαρμάρων ἅτινα νῦν ἐκμεταλλεύονται, οὐχὶ ἑλλ. ἑταιρεῖαι, ἐθεωροῦντο ὡς πηγὴ ὑποστηρίξεως τῆς ἐμποικῆς ναυτιλίας καὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν δὲ τοῦ Ξενοφῶντος τὰ μάρμαρα ὡς ἐκ τῆς προνομιούχου ποιότητος τῶν ὁποίων οἱ γλῦπται ἐπετύγχανον τὴν κατασκευὴν ἀγαλμάτων ἀξίων τῆς μεγαλειότητος τῶν θεῶν, τὰ μάρμαρα δι' ὧν κατεσκευάσθησαν τὰ ἀθάνατα μνημεῖα τῆς τέχνης ἀπετέλουν καὶ σημαντικὴν ὕλην τῆς κοινῆς βιομηχανίας μετακομιζόμενα δὲ κατειργασμένα εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐχρησίμευον πρὸς διακόσμησιν οὐ μόνον ὑπερηφάνων ναῶν μεγαλοπρεπῶν βωμῶν καὶ δημοσίων κτιρίων, ἀλλὰ καὶ ἰδιωτικῶν οἰκημάτων.

Ἐκ τοῦ εἰσκομιζομένου δὲ πλούτου μεγάλως ὑπεστηρίζετο ἡ ἐγχώριος βιομηχανία καὶ τὸ ἐξαγωγικὸν τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον.

Ὑπὸ τοιαύτας λοιπὸν περιστάσεις ἐπετεύχθη ἡ κατ' ἄνθρωπον τελειότης τῶν ἡμετέρων προγόνων τὸ ἀπαράμιλλον αὐτῶν καλλιτεχνικὸν πνεῦμα ὡς καὶ ἡ τελειότης τῶν ἀρχαίων Πολιτειῶν, ὧν αἱ ἐλεύθεραι ἰδέαι ἥπλωνον τὰς πτέρυγας αὐτῶν ὡς τὰ Χερουβεὶμ καὶ Σεραφεὶμ ἐπὶ πάσης τῆς ὑφηλίου. Ἀλλ' ἀπὸ πολλῶν ἤδη αἰώνων, ἡ πατρίς μας ἥτις ἦν ἔνδοξος καὶ πεπολιτισμένη τροφὸς Μουσῶν καὶ οἶκος θεῶν προσαγορευομένη, ἔπαυσε νὰ ἦναι τοιαύτη ἅμα παράλογος ἐγωϊσμὸς κατέλαβε τοὺς διευθύνοντας τὰς τύχας τῶν λαῶν. Ὁ ἐγωϊσμὸς οὗτος ἐθησαύρησε πλούτη πολλὰ εἰς τοὺς λατρευτάς του, οὗτοι δὲ βραδέως ἔμαθαν ὅτι διὰ τῆς πλεονεξίας των ὑπέσκαψαν οἱ ἴδιοι τὰς βάσεις τῆς ὑποστάσεως τῆς εὐημερίας των, διὰ τῆς ἀφαιρέσεως πάσης ἐκμάδος ἀπαραιτήτου πρὸς συντήρησιν τοῦ λαοῦ καὶ τέλος τὰ πλούτη των ταῦτα ἐξηρανίσθησαν μὴ ἀναζωπυρόμενα ὑπὸ τοῦ ἐθνισμοῦ, ὡς ἤθελον χαθῇ καὶ πάντα τῆς ὑδρογείου ἅμα ἤθελεν ἐκλείψει τὸ φῶς καὶ τὸ θάλπος τοῦ ἡλίου

Ἡ πενία τέλος προέκυψεν εἰς τὸν ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατέστη τύραννος ἀπεινὴς αὐτοῦ. Οἱ ὀνομαστοὶ πολῖται τῆς Ἑλλάδος κατέστησαν ἔκτοτε δοῦλοι· πάντες δὲ οἱ θεοὶ ἀπεδήμησαν ἐκ τοῦ ἑλλ. ἐδάφους.

Ἐάν ποτε καταβληθῶσι προσπάθειαι πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ ἀναπτύξεως τοῦ καλλιτεχνικοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἀρχαίων ἀρετῶν, οἱ πατριῶται ἐκεῖνοι οἵτινες θ' ἀναλάβωσι τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἔργον πρέπει νὰ μὴ λησμονήσωσιν ὅτι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν οἰκονομολόγων πτωχὸς λαὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ πεπολιτισμένος, πλούσιος δὲ λαὸς οὐδέποτε εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ βάρβαρος, ἢ ἀνάξιος ἐθνικῆς ὑπάρξεως.

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Μανιάκη τὰς χάριτας τῆς καλλιτεχνίας ἀπομιμεῖται καὶ ἡ γλῶσσα ἡ ἑλληνική.

Πολλαὶ ἀρχαῖαι γλῶσσαι δὲν ζῶσι πλέον, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ μήτηρ τῶν νεωτέρων Ρωμανικῶν λεγομένων γλωσσῶν ἀνήκει ἤδη εἰς τὴν ἱστορίαν· τὸ προνόμιον τῆς ἀθανασίας ἔσχε μόνον ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Οἱ μακροὶ χρόνοι τῆς δουλείας τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπηρέασαν μὲν τὸ κάλλος αὐτῆς, δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως ν' ἀφαιρέσωσι καὶ τὴν ζωήν της, διότι καὶ ἡ καθωμιλουμένη βαίνει ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, ἥτις μόνη ἔσχε τὴν δύναμιν νὰ ἐκφράσῃ μετὰ χάριτος τὰς ὑψίστας τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἰδέας.

Ἡ πρόοδος αὕτη γενομένη γνωστὴ τοῖς πᾶσι θὰ προκαλέσῃ συχνὰς ἐπισκέψεις τῶν κατοίκων τῆς ὑφηλίου εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον θὰ κοσμῆται ὑπὸ πολυπληθῶν ἀλλοδαπῶν σπουδαστῶν καὶ λογίων, οἵτινες μετ' ἀνεκφράστου εὐχαριστήσεως θὰ βλέπωσιν, ὅτι ἡ τάσις τῶν νεωτέρων ἑλληνικῶν προσπαθειῶν εἶναι κυρίως ν' ἀποβάλλῃ ἡ καθωμιλημένη ἡμῶν γλῶσσα πᾶν ἴχνος ἀναμιμνήσκον τὰ ράκη τῆς δουλείας, ἅτινα εἰσὶν ἀσυμβίβαστα πρὸς γλῶσσαν προωρισμένην νὰ ἐκφράζῃ οὐχὶ τὰς ταπεινὰς δουλόφρονος βίου ἰδέας, ἀλλὰ τὰ γενναῖα ἐκεῖνα φρονήματα, ἅτινα ἐδόξασαν τοὺς μυηθέντας ἀθανάτων ἰδεῶν.

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Μανάκη ἡ Ἶρις τῶν χρηστῶν ἐλπίδων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος δὲν θ' ἀνατείλῃ διὰ τῶν ἐπιβολῶν νέων φόρων καὶ διὰ τῆς δημιουργίας ὑπαλληλικῶν θέσεων, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς χώρας.

ΑΠΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΕΙΣ ΚΑΪΡΟΝ

Ποθοῦσα καὶ πάλιν νὰ καθέζω πολυτίμους τινὰς γραμμὰς τῆς ἀγαπητῆς μου «Ἀττικῆς Ἴριδος» προβαίνω εἰς τὴν σύντομον ἀφήγησιν τοῦ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς Κάϊρον ταξειδίου μου.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διατρίψασα ἐπί τινα χρόνον, θαυμάσασα πρὸ παντὸς τὴν νυχθημερὸν συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπον ὀχλοβοὴν τὴν μὴ παρατηρουμένην ἐνταῦθα ἐν οὐδεμιᾷ ἐποχῇ, ἠθέλησα νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ τὴν πρωτεύουσαν τῆς Αἰγύπτου, τὴν γείτονα τῆς Ἀλεξανδρείας μεγαλούπολιν, τὸ *Κάϊρον*. Ὅθεν, μαγευτικήν τινα σεληνόφωτον τοῦ Ἀπριλίου νύκτα, λαβοῦσα τὸν ταξειδιωτικόν μου σάκκον καὶ ριφθεῖσα ἐντὸς ἁμάξης ὁδηγουμένης ὑπὸ Ἄραβος γιγαντιώδους καὶ ἐκτάκτως ὡραίου διὰ τὴν φυλήν του, ἔφθασα μετὰ 10 περίπου λεπτὰ εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν προσπαθοῦσα νὰ εὕρω σειρὰν διὰ νὰ λάβω τὸ εἰσιτήριόν μου.

Ἐκεῖ πᾶς τις θὰ ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἦτο σταθμὸς σιδηροδρόμου πλέον, ἀλλὰ μεγάλη πανήγυρις προοιωνίζουσα κέρδη ἐπὶ κερδέων· ἰθαγενεῖς κατάφορτοι διαφόρων ἐμπορευμάτων ἐπεβιβάζοντο τοῦ σιδηροδρόμου, Ἕλληνες, Ἰταλοί, Γάλλοι, Ἄγλλοι καὶ ὄντινα ἄλλον ἀλλόθρησκον καὶ ἀλλόφυλον δύναταί τις νὰ φαντασθῇ, ὅλοι ἐκεῖ παρευρίσκοντο προσπαθοῦντες τρόπον τινὰ διὰ τῶν φωνῶν των νὰ κατευνάσωσι τὴν ἀγωνίαν τῆς μηχανῆς τοῦ σιδηροδρόμου προειδοποιούσης ταχεῖαν τὴν ἀναχώρησιν.

Ἡ 11η μ. μ. ἐσήμηνε καὶ πάντες πλέον ἥσυχοι καὶ προητοιμασμένοι ἐκαθήμεθα εἰς τὰ τραῖνα, ὅτε ὀξὺς συριγμὸς ἀνήγγειλε τὴν διὰ τὸ Κάϊρον ἀναχώρησίν μας.

Ἐπ' ἀρκετὸν προχωρήσαντες διὰ μέσου καταπρασίνων πεδιάδων ἐβλέπομεν κατὰ μικρὰς ἀποστάσεις πλῆθος καλυβῶν Βεδουίνων, καραβάνια ὁδηγούμενα ὑπὸ Ἀράβων ᾀδόντων παθητικώτατα καὶ ἰθαγενεῖς κρεμαμένους ἀπὸ τῶν φοινίκων διὰ σχοινίου συλλέγοντας τὰς βαλάνους αὐτῶν. Ὁποία εὐχάριστος καὶ μαγευτικὴ θέα ! ! Μετ' ὀλίγον διερχόμεθα ὑπεράνω τῆς ἀλησμονήτου τοῦ Νείλου γεφύρας θεώμενοι τὰς ἀκόμψους τῶν Ἀράβων λέμβους, πρὸς δὲ πλοιάρια, ὅσον δωμάτιον θὰ ἔλεγέ τις, σύροντα ὄπισθέν των λέμβους πλήρεις καταπληκτικῶν ὄγκων βάμβακος. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ῥῖγος μὲ κατέλαβεν, ὡς καὶ τὴν μετ' ἐμοῦ συνταξειδεύουσαν δεσποινίδα . . . , καθότι ἡ προστριβὴ τῶν μηχανῶν τοῦ σιδηροδρόμου ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς γεφύρας καὶ ἡ θέα μεγίστου ποταμοῦ κάτωθεν ἡμῶν εὑρισκομένου παρήγαγον τόσον φόβον, ὥστε μόλις αἱ τοῦ εὐγενεστάτου συνοδοῦ μας γλαφυρώταται ἀφηγήσεις κατώρθωσαν νὰ μᾶς ἀποβάλωσι τὸν φόβον καὶ νὰ μᾶς κάμωσι νὰ θαυμάσωμεν τὸ μεγαλεῖον τοῦ κοιμωμένου ἐκείνου ὕδατος.

Ἐξηκολουθοῦμεν τὸ ταξείδιον καὶ ἐνίοτε ὕπνος γλυκὺς ἐκ τοῦ ρεμβασμοῦ μᾶς κατελάμβανεν, ὅτε βηξ βροντώδης καὶ συνδιάλεξις μονότονος τῶν ἰθαγενῶν μᾶς ἐξήγειρε καὶ μᾶς ἔκαμνε νὰ σκεπτώμεθα, ὅτι εἴμεθα πόρρω τῆς ἀγαπητῆς μας Ἑλλάδος, πόρρω τῆς λατρευτῆς πατρίδος, ἥτις μόνον εἰς τὸν ξενητευμένον προξενεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν καὶ κάμνει αὐτὸν νὰ νομίζῃ, ὅτι αὐτὴ καὶ μόνη ὑπερέχει τῶν ἄλλων τόπων, ὅσον καὶ ἂν εἶναι μικρὰ καὶ ἀσήμαντος, καθὼς καὶ ὁ ποιητὴς ἐκφραστικώτατα λέγει :

Μὴ πράσινοι παντοῦ δὲν εἶν' οἱ κάμποι,
κ' ἡ θάλασσα δὲν εἶναι γαλανή ;
Παντοῦ ὁ ἴδιος ἥλιος μὴ δὲν λάμπῃ,
ἴδιοι παντοῦ δὲν εἶν' οἱ οὐρανοί ;

Γιατί κανείς, ὅταν ξενιτευθῇ,
ἀφοῦ 'στὴν ἴδια γῆ παντοῦ πλανᾶται,
Γιατί μιὰν μόνην γῆς γωνιὰ ποθεῖ,
γιατί ὅπου κι' ἂν πάγῃ τὴν θυμᾶται ;

Μετὰ 6 ὥρας, ὅτε πλέον ἤρχισεν ὁ λευκὸς τῆς πρωΐας χιτὼν νὰ καλύπτῃ τὸν ζοφώδη τῆς νυκτὸς μανδύαν, ὑπάλληλος ἰθαγενὴς εἰσελθὼν εἰς τὸ τραῖνόν μας καὶ καλημερίσας Ἀραβιστὶ ἀνήγγειλεν, ὅτι ἐφθάσαμεν. Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ἡ χαρά μας ἦτο τόση, ὥστε πάραυτα ἐγερθεῖσαι καὶ προετοιμασθεῖσαι κατήλθομεν πρὸς μεγίστην χαρὰν τῶν ἐναγωνίως ἀναμενόντων ἡμᾶς προσφιλῶν, οἵτινες τότε τὸ πρῶτον μᾶς ἔβλεπον.

8|4|1900 **Μαρίκα Γ. Μιχαλοπούλου**

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Ὁ ἀλησμόνητος θίασος, ὁ διασπείρας πέρυσιν ἀφειδῶς ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου «Νεαπόλεως» τὴν εὐθυμίαν καὶ τὸν γέλωτα, ὁ θίασος, ὃν οὐδεὶς ἐξ ὅσων παρηκολούθησαν τακτικῶς τὰς τότε παραστάσεις του δύναται νὰ λησμονήσῃ μετὰ πόσης ἐπιμελείας εἰργάσθη καὶ πόσα νέα ἔργα ἀνεβίβασε λίαν ἐπιτυχῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὁ θίασος, ὁ ἀφήσας ἐποχὴν εἰς τὰ θεατρικὰ χρονικά, συμπληρωθεὶς καὶ δι' ἄλλων ἐκ τῶν καλλιτέρων ἠθοποιῶν μας καὶ καταρτισθεὶς τελείως, ἀρχεται μετά τινας ἡμέρας τῶν παραστάσεών του εἰς τὸ θερινὸν θέατρον «Βαριετὲ» ὑπὸ τὴν κραταιὰν καὶ πεπειραμένην διεύθυνσιν τοῦ ἀριστοτέχνου καὶ διακεκριμμένου ἠθοποιοῦ μας κ. Γεωργίου Πετρίδου. Ἡ ἔναρξις τῶν παραστάσεων θὰ γίνῃ μεγαλοπρεπεστάτη, θὰ δοθῇ δὲ ὡς ἐναρκτήριον διὰ τὴν θερινὴν περίοδον ἡ λαμπρὰ κωμῳδία τοῦ Σαρδοῦ τὸ «*Διαζύγιον*» (Divorçons) μὲ Κυπριανὴν τὴν ἀπαράμιλλον κ. Ὀλυμπίαν Π. Λαλαούνη, μὲ Δὲ-Πρινὲλ, σύζυγον τῆς Κυπριανῆς, τὸν κ. Εὐάγ. Δαμάσκον καὶ μὲ Ἀδεμάρον Ὠμορφούλην, τὸν ἀμίμητον κ. Ἰωάν. Παπαϊωάννου, ὅστις κρατεῖ εἰς διαρκῆ γέλωτα ὁλόκληρον τὸ ἀκροατήριον διὰ τῆς θριαμβευτικῆς ἐπιτυχίας του..... εἰς τὸ

κόρτε μετὰ τῆς ἐξαδέλφης του Κυπριανῆς, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὁποίας συλλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ παραφυλάσσοντος αὐτὸν συζύγου της καὶ ἐκδιωκόμενος ἄνευ τινὸς ἀπευκταίου, ἐρωτᾷ ἀναχωρῶν «*χωρὶς μουσικὴ καὶ παράτα;!*» Ἀμίμητον! Δὲν πιστεύομεν ὅμως νὰ θέλῃ καλλιτέραν μουσικὴν καὶ παράταν ἀπὸ τὸν ἀδιάκοπον γέλωτα καὶ τὰ ἀτελεύτητα χειροκροτήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκσπᾷ κατενθουσιασμένον τὸ ἀκροατήριον διὰ τὴν τόσον ἐπιτυχῆ, τὴν τόσον τελείαν ὑπόκρισίν του.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ Διαζυγίου καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐφετεινῆς θερινῆς περιόδου, θὰ εἴπωμεν τινὰ περὶ τῆς πρωταγωνιστρίας κ. Ὀλυμπίας Π. Λαλαούνη.

Ἡ κ. Λαλαούνη, τῆς ὁποίας τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν, ἵνα τὴν γνωρίσωμεν εἰς τοὺς μὴ εὐτυχήσαντας νὰ τὴν ἴδωσι πέρυσιν, εἶνε ἡ μόνη ἠθοποιός, ἥτις ὑπεδύθη μετὰ τοσαύτης λαμπρᾶς ἐπιτυχίας τὸν χαριέστατον καὶ λεπτότατον χαρακτῆρα τῆς Κυπριανῆς. Διέπλασε μίαν Κυπριανὴν τελειοτέραν, δυνάμεθα εἰπεῖν, ἀφ' ὅτι τὴν ἐφαντάσθη καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεύς. Ἡ ὑψηλὴ καὶ ἀληθὴς τέχνη καὶ ἡ φυσικὴ ὑπόκρισις μόνον ἐν τῷ προσώπῳ τῆς κ. Λαλαούνη ἀπαντᾶται· διὰ τοῦτο εἶνε καὶ ἡ πλέον ἀγαπητὴ ἠθοποιός, τὸ δὲ θέατρον, εἰς τὸ ὁποῖον παριστᾷ, εἶνε πάντοτε ὑπέρπληρες, ὅπου δήποτε καὶ ἂν εἶνε τοῦτο.

Καὶ εἰς τὰ Χανιὰ τῆς Κρήτης, ἔνθα μετέβη ὁ θίασος κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα, ἡ κ. Λαλαούνη κατέκτησε πάντων τὰς συμπαθείας, ὡς καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ΑΑ. ΒΒ. ΥΥ. τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου καὶ τῆς πριγκηπίσσης Μαρίας διά τε τὸ γλυκύ της ἆσμα, τὴν τελείαν καὶ ἐπιμελημένην ὑπόκρισίν της καὶ διὰ τὸ διαυγὲς τῆς φωνῆς καὶ καθαρὸν τῆς ἀπαγγελίας.

Ὁ θίασος οὗτος ἔχων ὅλα τὰ πρὸς πλήρη ἐπιτυχίαν ἐφόδια καὶ τοιαύτην πρωταγωνίστριαν, ἔρχεται ἐφέτος νὰ ἐργασθῇ μὲ νέον ὅλως πρόγραμμα καὶ μὲ δραματολόγιον πλουσιώτατον, περιέχον πλὴν τῶν πέρυσιν ἐπιτυχόντων ἔργων καὶ πλεῖστα νέα τῶν καλλιτέρων συγγραφέων.

Εἰς τὸν ὑπὸ τοιούτους οἰωνοὺς προετοιμαζόμενον νὰ ἐμφανισθῇ μετά τινας ἡμέρας εἰς τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινὸν θίασον, εὐχόμεθα πλήρη ἐπιτυχίαν, καίτοι αὕτη εἶνε ἀπὸ τοῦδε ἐξησφαλισμένη.

Κώστας Μιχαλόπουλος.

ΜΙΑ ΠΛΑΞ ΕΚ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΥ

Ἦτο ἡμέρα Μαρτιοῦ ἡλιόλουστη, ὅπως ἡ περισσότεραις ἡμέραις τοῦ ψυχομαχοῦντος χειμῶνος. Λιακάδα, ποὺ ἔδιδε ζωὴ καὶ σφρῖγος εἰς τὰ νεῦρα τὰ σφιγμένα ἀπὸ τὸ κρῦο τοῦ χειμῶνος καὶ ἔκαμε τὴν ψυχὴν ν' ἀναγαλλιάζῃ καὶ νὰ προετοιμάζεται νὰ ὑποδεχθῇ ἀνυπόμονος τὴν ὡραίαν καὶ θελκτικὴν νύμφην, τὴν ἄνοιξιν· ὁ κόσμος ἐξεχύνετο ὅπου πρασινάδα καὶ χλόη, ὅπου ρωμάντζα καὶ σφρῖγος τῆς φύσεως πλειότερον ἐπαρουσιάζετο... Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Νεκροταφεῖον· ἐκεῖ ὅπου εἰσερχόμενος κανεὶς εἰμπορεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν Δάντην· «Σεῖς οἱ εἰσερχόμενοι ἄφετε πᾶσαν ἐλπίδα ἐξόδου».

Εἰσήλθαμε· ἐπεράσαμε μνήματα· ἐπροχωρούσαμε καὶ ἐδιαβάζαμε· ἐπροχωροῦμε καὶ ἐσκεπτόμεθα. Ἐστάθημεν ἔμπροσθεν ἑνὸς τάφου· τὸ πόδι μας ἐκαρφώθη ἐκεῖ, τὸ βλέμμα μας ἔπεσεν εἰς τὸ μνῆμα καὶ ἔμεινεν· ὁ τάφος ἦτο ἁπλοῦς· δὲν εἶχε πλάκαις, δὲν εἶχε περιττὰ στολίδια, ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ θέλουν μερικοὶ νὰ σύρουν ἀπὸ τὸν πλάνο κόσμο, ἕως τὸν ψυχρὸν καὶ κρῦον τάφον γιὰ παρηγοριά· ἕνας σταυρὸς μονάχα μὲ δυὸ γραμμαῖς στὴ μέση ἀπὸ γράμματα· ἐπάνω στὸ κρῦο χῶμα σκόρπια λούλουδα νωπά, φρεσκοκομμένα καὶ πλησίον στὴ κεφαλή, εἰς τὸ σταυρὸ ἀπὸ κάτω, ἕνας νέος γονατισμένος μὲ τὴν κεφαλὴ βαρειὰ ἀπὸ τὸν πόνον καὶ τὴν θλίψιν, ποὺ φώλιαζε εἰς τὴν ψυχήν του μέσα, ριγμένη εἰς τὴν παλάμην, τὴν ὁποίαν ἐστήριζε μὲ κόπον ὁ ἀγκῶνάς του, καρφωμένος αὐτὸς ἐπάνω εἰς τὸ γόνατό του, ἔμενεν ἐκεῖ ἀκίνητος, βουβός. δὲν ἔβλεπε τριγύρω του· δὲν ἔνοιωθε τὸν κόσμον· ἐμείναμεν ἀκίνητοι καὶ ἐβλέπομεν μονάχα· πόσην ὥραν εἴμεθα εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν δὲν εἰξεύρω· θὰ ἐμέναμεν ἀκόμη ἴσως, ἂν δὲν αἰσθανώμεθα εἰς τὸν ὦμόν μας ἐλαφρὸν κτύπημα, ἐστράφημεν, εἴδαμεν ἔμπροσθέν μας ἕνα ἄνθρωπον μὲ φτυάρι καὶ ἀξίνη εἰς τὸν ὦμον καὶ μὲ ἕνα μειδίαμα εἰς τὰ χείλη εἰρωνικόν· ἦτο ὁ νεκροθάπτης.

— «Βλέπετε αὐτὸν ἐκεῖ;» μᾶς λέγει.

— Ναί, εἴπομεν ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνος ἤρχισεν εὐθύς.

— «Εἶναι τώρα εἴκοσι 'μέραις, ποὺ ἔρχεται κάθε ἡμέρα αὐτὸς ὁ νέος εἰς τὸν τάφον αὐτὸν φορτωμένος μὲ ἄνθη· τὰ ρίχνει 'πάνω ἐκεῖ μὲ 'μάτια βουρκωμένα, μὲ στῆθος γιομισμένο ἀπὸ παράπονο καὶ πόνο, ἀφ' οὗ πρῶτα τὰ φέρει εἰς τὰ χείλη του· ἔπειτα πέφτει εἰς τὰ γόνατα καὶ ἀναλυέται εἰς δάκρυα καὶ κλαίει, κλαίει τόσο, ὅπου λησμονιέται ἐκεῖ εἰς αὐτὴ τὴ θέσι, χωρὶς νὰ τὸν μέλῃ οὔτε γιὰ κρῦο, οὔτε γιὰ βροχή, οὔτε γιὰ τίποτε· λησμονιέται τόσο, ὅπου τῆς πρώταις ἡμέραις ἔπρεπεν ἡμεῖς ἀπὸ εὐσπλαγχνία νὰ τὸν παίρνωμεν καὶ σέρνωντας νὰ τὸν φέρωμεν ἔξω γιατὶ νύχτωνε πλειά.... τώρα ὅμως δὲν εἶναι 'λίγαις 'μέραις ποὺ πλειὰ δὲν χύνει δάκρυα, δὲν κλαίει, ὅπως καὶ πρῶτα· μένει ἐκεῖ γονατισμένος, ὡς ποὺ βραδυάζει καλά, νυχτώνει καὶ μόνος του ἔπειτα σιγά, σιγὰ φεύγει, ὡς ποὺ νὰ ἔλθῃ ἡ ἄλλη 'μέρα καὶ νὰ ἔλθῃ πάλιν νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἴδια θέσι... αὐτὸ εἶναι τὸ μνῆμα τῆς ἐρωμένης του....»

Ἐδῶ ἐστάθηκεν ὁ νεκροθάπτης· ἔρριψε τὸ 'μμάτι του εἰς τὸ μνῆμα κ.ὶ μὲ ἕνα καγχασμὸ φαρμακερό, ἕνα γέλοιο, ποὺ μόνον ἄνθρωπος ἀποσκληραμένος, ξένος γιὰ κάθε συγκίνησι, γιὰ κάθε ἀνθρώπινο αἴσθημα, εἰμποροῦσε νὰ κάμῃ μὲ γέλοιο, ὁποῦ σκορπίζει ὡς ἄγριο ὄρνεο μακρυὰ τὰ ὄνειρα, ποὺ πτεριγίζουν γύρω εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ διώχνει τὰ αἰσθήματα ποὺ πλημμυροῦν τὴν καρδίαν καὶ συγκινοῦν τὴν ψυχὴν καὶ κουρδίζουν κάθε χορδή της εὐγενῆ, μὲ καγχασμό, ὁποῦ ὡς χέρι μαῦρο γίγαντα ἁρπάζει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν στένει ὁλόρθο μέσα εἰς τὴν ψυχράν, τὴν κρύαν πραγματικότητα, μᾶς λέγει:

— «Κόσμος εἶνε!... θὰ περάσῃ!...»

Καὶ χωρὶς καμμίαν ἄλλην λέξιν ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του...

Ἐμείναμεν ὀλίγον ἀκόμη· ἐρρίψαμεν διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ 'μάτι μας εἰς τὸν ζῶντα, ἀλλ' ἀκνητον ἐκεῖνον ὄγκον· εἴδαμεν τὸ πρόσωπόν του ὠχρὸν καὶ ἀποστεγνωμένον, ὡς ἄχυρον· τοὺς ὀφθαλμούς του στεγνοὺς καὶ χωμένους μέσα εἰς τὰς κόγχας των...

Μὲ τὴν καρδιάν μας γιομάτην ἀπὸ κάποιαν ἀόριστον θλίψιν καὶ μελαγχολίαν ἀπεμακρύνθημεν...

Ἐπέρασεν ὥρα πολλή· ἐπερπατήσαμεν ἀρκετὰ καὶ ἔπρεπε νὰ φύγωμεν... ἐπεράσαμεν καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ ἴδιο μέρος· ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν· ἕνα κομμάτι πέτρα ἐπάνω εἰς ἕνα μνῆμα... ὁ ἥλιος ἐβασίλευεν αὐτὴν τὴν στιγμὴν καὶ μὲ μερικαῖς ἀχτῖδες κομματιασμέναις ἀπὸ τὰ ψηλὰ κυπαρίσσια ἔπεφταν ἐμπρὸς εἰς τὸ πρόσωπόν του καὶ ἔλουον τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν σταυρόν... αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἑνοῦντο μὲ τῆς τελευταίαις ἀκτῖναις τῆς πικραμένης ζωῆς τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου νέου καὶ ἐσχημάτιζον στέφανον περὶ τὴν κεφαλήν του φωτεινόν, τοῦ ἔδιδαν κάποιο μεγαλεῖο μυστικό....

Ἡ καρδιά μας ἐπλημμύρισεν ἀπὸ αἴσθημα οἴκτου· οἱ ὀφθαλμοί μας ἐβούρκωσαν.

Ἐκεῖνος δὲν ἔκλαιεν, ὅπως καὶ πρῶτα· δὲν τὸν ἀνεκούφιζαν πλέον τὰ δάκρυα· ἐστείρευσαν πλέον αὐταὶ αἱ πηγαὶ τῆς μυστικῆς παρηγοριᾶς· ἡ θλίψις καὶ ὁ πόνος, τὸ παράπονό του, κρυμμένα μέσα εἰς τὰ φυλλοκάρδιά του, τὸν ἔτρωγαν σιγὰ-σιγά, τὸν ἐρροκάνιζαν ἥσυχα-ἥσυχα, ὅπως τὸ κῦμα ἤρεμο φιλῶντας τὰ πόδια τοῦ βράχου, μιὰ 'μέρα τὸν κάμει κουφάρι καὶ ἔξαφνα τὸν θάπτει μέσα εἰς τὴν ὑγρὰν ἀγκάλην τῆς θαλάσσης . . .

Ἔτσι καὶ ὁ ὕπουλος, ὁ μυστικὸς πόνος τῆς ψυχῆς.

Ἐπέρασαν ἀκόμη ὀλίγαις ἡμέραις καὶ ἔπειτα ἔπαυσε νὰ ἔρχηται . . .

Ὁ πόνος τῆς καρδιᾶς ἐτέλειωσε τὸ ἀπαίσιον ἔργον. . .

Νικ. Δ. Κεπενές.